

REDACTIA

Dez. Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an .. .. . 20 cor.

Pe jumătate an .. .. . 10 "

Pe 1 lună .. .. . 2 "

N-ri de Duminecă pe an 4

coroane.

Pentru România și America

10 coroane.

Pentru România și străinătate

numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Dez. Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

Pe un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se

inapoiază.

Telefon oras și comitat 502.

Ce aduce timpul.

De Ioan Slavici.

Sunt acum vre-o douăzeci de ani, când mișcarea pornită de »Tribuna« începuse să neliniștească pe susținătorii ideii de stat național maghiar, un amic al nostru, profesor la o universitate slavă, a petrecut câteva zile pe la Sibiu, ca să-i cunoască mai de aproape pe Români și să facă încercarea de a stabili bazele unei înțelegeri între Români și Slavii din întreaga monarchie.

Deoarece nu eram autorizați și noi să intrăm în discuțiune asupra unei asemenea înțelegeri, pe care o doriam, a trebuit să ne mărginim a ne spune părerea, încredințând pe amicul nostru, că Românii, așa cum îi cunoaștem noi, ar intra cu multă însufletire în acțiune, dacă Slavii ar admite anumite principii formulate de noi în termeni generali.

Unul din aceste principii era, să se facă o reformă electorală cu cens redus și egal pentru toți, iar parlamentul să se constituie după naționalități, asigurându-i-se fiecărui popor un număr hotărât de scaune în el.

Deoarece trăiesc încă mulți dintre oamenii, cari au luat parte la această încercare de înțelegere, va fi de astă-dată destul să se știe, că dintru început principiul acesta a fost admis de fruntașii Slavilor. Peste câțva timp însă unii dintre dâșii, mai întâi în Croația, apoi în Boemia, au început să stee pe gânduri.

Ceeace ne făcuse să stăruim asupra acestui principiu nu erau interesele naționale române, ci atât rațiunea de stat, cât și dorința de pace și simțământul de dreptate. Dacă era vorba, ca monarchia să se întărească, trebuia să se pună capăt luptelor dintre popoarele ce o constituiesc, iar aceasta nu se putea decât făcându-li-se dreptate tuturor cum prin tratatul de Vestfalia li-s'a făcut dreptate tuturor bisericilor. Dacă drept e și bine, că fiecare om să-și poată alege confesiunea potrivit cu firea lui și ca fiecare biserică să-și chivernisească ea însăși treburile, tot atât de drept și de bine e, ca ori-și-care om să se alăture la poporul, spre care-l împinge firea, și ca fiecare popor să-și chivernisească el însuși treburile culturale.

Un turburător al ordinii sociale e nu numai cel-ce face proseliți în materie de religie, ci și cel-ce-și dă silința să impună altora naționalitatea sa. În cestiune de religie și de naționalitate nu se discută, dacă e vorba ca pace să fie.

E învederat, că aceasta nu pot s'o admită nici aceia dintre Croați, cari țin să asimileze pe »străinii« ce trăiesc în Croația și'n Slavonia, nici Cehii, cari ar vrea, ca Boemia să devie cu timpul o Cehie, ceeace nu e cu putință.

Admis odată principiul formulat de noi, colegiile electorale se constituie după naționalități și liber este ori și care cetățean să-și aleagă colegiul, în care votează. Nu mai pot deci să existe minorități, care se perd în cumpăna electorală. Nu pot dar să se împace cu principiul acesta cei ce vor să mistuie minorități, și sunt la toate popoarele asemenea oameni lihniți.

Nu e însă în desfășurarea vieții politice vorba, ce voim ori nu voim, ci cum vin lucrurile prin firea lor, și omul cu judecată liniștită trebuie să prevadă, că cestiunea naționalităților va fi rezolvată și ea în cele din urmă tot cum a fost rezolvată cestiunea confesiunilor.

Așa s'a și îndrumat rezolvarea ei în partea apuseană și mai civilizată a monarchiei, și nu voința oamenilor, ci nevoile timpului au adus reforma electorală ce acum se face acolo: tot așa au să vie lucrurile și în partea răsăriteană și mai barbară a monarchiei, mai târziu, dar odată neapărat, căci timpul le aduce toate cu consecvență nemiloasă.

Pacea de Vestfalia nu s'a încheiat și pentru popoarele dela răsărit, dar principiile stabilite de ea au trebuit să se aplice în cele din urmă și în viața acestor popoare.

Papi și regi puternici au făcut fel de fel de opintiri, ca să desființeze în Ungaria biserica drept credincioșilor răsăriteni. Radu-Vodă Negru și Bogdan Vodă din Maramurăș au părăsit împreună cu cei tari în credință țara părinților săi, dar cei rămași au stăruit și au răbdat îndelung. Veacuri întregi de arândul dreapta credință a fost tolerată numai, preoții ei au fost robi ai pământului și archiereii ei au suferit martirii. Tot a trebuit însă să vină timpul mântuirii, și azi Radu-Vodă și Bogdan-Vodă sunt preamăriți ca descălecători ai celui mai înfloritor stat din Orient, iar biserica drept-credincioșilor români se bucură și în Ungaria de aceleași drepturi ca celelalte biserici.

Nu de bună voie, ci din supunere către poruncile timpului i-s'au recunoscut acele drepturi.

Tot din supunere către poruncile timpurilor li-se vor recunoaște Românilor din regatul ungar și drepturile de liberă dezvoltare națională, și ori-și-ce amânare, ori-și-ce împotrivire, ori-și-ce opintire făcută spre a zădărnici silințele Românilor e un semn de barbarie și o nenorocire pentru cei ce nu vor să înțeleagă glasul vremurilor ce vin.

Cuprinși de mândrie și de adâncă pietate ne aducem noi Românii de astă-zi aminte de părinții, bunii și străbunii nostri, care au știut să rabde și să stăruie neînduplecați; n'avem decât să facem și noi, cei azi în viață, tot ca dâșii pentruca fiii, nepoții și strănepoții nostri, ajunși să resufle mai liber, tot cuprinși de mândrie și de adâncă pietate să se gândească la noi.

Se sbat rămășițele degenerate ale odinooară falnicei nobilimi și-și perd puterile în opintiri făcute spre a opri societatea în desfășurarea ei firească: viitorul e însă al celor ce caută numai ceeace timpul aduce, și noi nu cu mânie, ci cu milă avem să privim la dâșii.

Are să vie — nu ceeace vor ei, ci ceea ce așteptăm noi.

Cum se »apără« concetățenii nostri maghiari. »Budapesti Hirlap« dela 14 c. primește din Trencsén următoarele:

»La 26 c. se începe înaintea tribunalului din Rózsahegy pertractarea în procesul pornit împotriva lui Hlinka András și tovarășii acuzați pentru agitațiune națională. *Hlinka și soții stau deja de cinci luni în temniță preventivă.*

»La 16 c. va sta pe banca acuzaților Juriga Nándor, preot și deputat dietal acuzat pentru agitațiune prin presă. Pertractarea va fi în Pojon. »Impotriva foii săptămânale »Ludove Noviny« procuratura a pornit deja al 9-lea proces«.

Cine nu o crede nici acum că procurorii veghiază asupra sorții patriei, e om cu minte slabă.

La temniță! Pe eri dl Avram Indreica, potrivit poruncii primite dela procuratura din Cluj, s'a presintat la temnița de stat din Seghedin pentru a-și începe osânda de 6 luni, cât i-s'a dat în primul proces de presă ce a avut pentru un articol publicat în »Tribuna«.

Iar alaltăieri Tabla regească din Timișoara a respins apelata ce dl Traian Gașpar preot în Lugoj, făcuse în contra sentenții tribunalului din Lugoj, care-l osândise la 10 zile temniță, 40 cor amendă și un an perderea oficiului, pentrucă la alegeri ar fi agitat cu cele sfinte.

Dl Gașpar va trebui să meargă și d-sa curând la temniță.

De, se face vacanță în Seghedin, deoarece dl Ioanovici, redactor al »Libertății« își împinește zilele acestea anul de când stă în Seghedin. Acum merg doi în locul celui ce scapă!

Candidat naționalist la Párdány este radicalul sârb dr. Branislav Manoilovici, avocat în Szabadka.

Anchetă în afacerea panamalei Grödel. Pentru a se descoperi toate isprăvile murdare ale Jidovilor frați Grödel, se știe, ministrul a numit o anchetă care în Ardeal, la fața locului, să cerceteze toate șarlataniile, înșelătoriile și hoțiile săvârșite.

La 12 c. s'a ținut de asemeni sfat într'o sală a Dietei sub presidenția lui Polónyi, fiind de față vre-o 150 membri ai Dietei și aiți fruntași ai vieții publice maghiare.

Intr'o vorbire mai lungă Polónyi a ară-

tat greutățile vieții »celor trei națiuni« din Ardeal. După alui părere numai prin împrietărirea s'ar putea ajuta, deoarece într'adevăr, mulți abia au atâta loc unde să-și culce capul. Spune că a și lucrat în privința asta un plan de lege.

E bătător la ochi că ministrul Polónyi a vorbit numai de greutățile »celor trei națiuni« (Săcui, Unguri și Sași), de Români nici o vorbă, par'că nu ar fi și ei în Ardeal ori că ar avea atâta pământ (pășune și pădure) cât nu știu ce să facă cu el!

N'a vorbit nici de chipul cum frații Grödel au despoiat de păduri pe Secui. De, i-ar fi și greu. »Budapesti Napló« îl acuzase doară: pe el, pe fiul său și pe prietenul său Sebesy că au făcut anume servicii fraților Grödel.

La tot cazul se prepară ceva și dacă Polónyi vrea să dea pământ celor ce nu au, nu-i un cuvânt să fie uitate isprăvile ce au săvârșit frații Grödel.

Mandatul dela Ilanda-Mare, unde a fost ales dl. dr. T. Mihali, se știe: a fost petiționat la Curie, care după mai multe zile de dezbateri a adus eri hotărârea, că pentru a se dovedi dacă sunt adevărate ori nu acuzele aduse (că s'a dat de băutură și mâncare și s'ar fi dat și bani) să se facă cercetare la fața locului.

Un Post — scriptum. Părintele vicar Titu Budu dezmințe într'o scrisoare adresată »Gaz. Trans.«, că ar fi luat parte la serbările Rákóczi. În aceeași scrisoare dânsul arată și diferitele cauze pentru care Maramurașenii n'au organizat o excursiune la expoziția din București.

Punctul 1. Menținem știrea dată de noi, că părintele Budu a luat parte la serbările Rákóczi. Mai mult, suntem informați chiar, că dânsul a mormit și 40 de țărani din Maramuraș spre a-i duce cu dânsul la Cașovia. Pentru ce părintele Budu nu a dezmințit participarea și prin foile unguerești? Pentru ce se mulțamește cu o laconică notiță de »Post-scriptum« că n'a luat parte? Pentru ce se teme de dezmințire?

Al doilea. Toate motivele înșirate de părintele Budu, cari ar fi împiedecat participarea la expoziție sunt niște pretexte. Cauza adevărată este însuși părintele Budu. Dânsul a dezmințat pe țărani spunând ori-cărui grup ce se anunțase pentru participare la excursiune (care a fost pusă la cale prin preoți la o adunare protopopească) că numai ei s'au anunțat și nefiind alți participanți excursiunea nu se va mai ține. În realitate se anunțaseră multe grupuri, așa din *satul Săpânța 13 țărani*.

Cum rămâne părinte cu adevărul a cărui propagare și-o impune sfânta scriptură al cărei slujitor ești?

In cercul Tápe Joi a decurs alegerea de deputat, eșind biruitor kossuthistul Rökk István.

Noul șef al statului-major. Joi după prânz general Conrad von Hötendorff a fost primit în audiență la M. Sa împăratul. Numirea lui ca șef al statului-major al armatei, în locul baronului Beck, este iminentă.

Poarta și Grecia. »Politische Corresp.« află din Constantinopol, că guvernul turcesc a sporit măsurile militare contra bandelor grecești din Macedonia.

Marele vizir perzistă în a cere *rechem-*

rea mitropolitului grec din Drama, Agathangelos, învinuit că are raporturi cu bandele grecești.

Acum câteva zile mutesariful din Drama, în urma ordinului marelui vizir, a invitat pe mitropolit să se ducă la Kavala spre a înfrâna excesele ce se comiteau contra bulgarilor, de către aliații bandelor grecești.

Mitropolitul a declarat, că este cu desăvârșire străin de acele excese și a spus că zisa acuzare este o calomnie; el a făgăduit totuși să se ducă la Kavala, spre a încerca să-și ezercite influința în senzul dorit.

Croații nu vor să știe de limba maghiară. În ședința dela 14 c., mai mulți deputați croați au prezintat președintelui biletele lor de cale ferată, cari sunt făcute unguerește, zicând că nu le pot folosi, deoarece sunt scrise într'o limbă lor necunoscută.

Presa maghiară este rău cătrănită pentru această purtare a »aliaților« coaliției!

Emigrările.

Ungurii sunt îngrijați de numărul mare al Secuilor (Unguri și ei) cari își părăsesc vatra strămoșească și pleacă în lume, cei mai mulți însă în România. Astfel în anul trecut s'au dus în România nu mai puțin decât 12.875, iar în America 1269.

Românii, cari în vremea din urmă au început și ei să emigreze, ar fi bine că dacă odată se hotărăsc să-și părăsească țara, apoi să nu se ducă în America, unde foarte mulți ajung în neagră mizerie și se perd pentru neam, ci să se ducă în România. Dacă România poate hrăni anual zeci de mii de Săcui, de bună samă are adăpost și de lucru și pentru Români.

Îngrijați de numărul mare al emigranților, comisia financiară a Dietei s'a întrebat în ședința de Marți ce ar fi de făcut pentru lecuirea răului?

Bizony Ákos este îngrijat, că în urma emigrărilor peste măsură de mari în anii din urmă, scad brațele de muncă și se urcă plata lucrătorilor. Suntem primejduiți ca să rămânem fără lucrători. Fabrica de fer dela Ozd în urma emigrărilor nici nu mai are destui muncitori și lucrează numai pe jumătate cât a lucrat în trecut.

Rakovszky Béla zice că cei cari îndeamnă la emigrare sunt agenții întorși din America de sud. *Ei atâta de altfel pe locuitorii slovaci și în contra statului.* În Argentina sunt peste 30.000 asemenea agitatori și ministerul nostru de externe nici nu știa despre ei.

Holló și Hoitsy sunt de părere ca guvernul să petreacă de aproape și să urmărească pe agenții cari îndeamnă poporul să emigreze.

Contele Thoroczky e de părere să se sporească jandarmii (Uunde dai și unde creapă?! Ce adică: nobilul conte crede că pot fi reținuți cu puterea oamenii cari vor să emigreze?)

Noi credem că nu jandarmi, ci *pământ le trebuie oamenilor!*

Ministrul Andrassy a zis:

»Emigrarea este o scădere grozavă a țării. Anul trecut au plecat din Ungaria 160.000 cetățeni în America. Trebuie să

ne temem că în felul acesta ne prăpădim. Oamenii se duc din țară nu tocmai pentru că n'ar avea ce să mănânce, ci-s doritori să li-se dea pământ. E trist că în vremea din urmă se duc și femeii și copiii, ceea ce dovedește că mulți emigranți nu mai au de gând să se întoarcă în patrie.

În loc de a făgădui încă că va face o lege prin care omul sărac s'ajungă și el la o holdă de pământ, contele Andrassy făgăduiește — jandarmi!

În felul acesta pe bună-samă pe anul viitor vor fi și mai mulți emigranți!

Szell zice că dorul de bani duce pe mulți în America. Ca ministru s'a interesat de cauză și a făcut socoteală că emigranții trimis acasă, în Ungaria câte 250—300 milioane coroane pe an. Durere însă, mulți nu se mai întorc acasă.

În schimb a arătat deputatul Buzáth — că în anul trecut țara s'a pricopsit cu 25.000 ovrei veniți din Galiția. *Incontra acestora a cerut să se pună de pază jandarmii!*

Din Dietă.

Ședința de Miercuri, 14 Noembrie.

Iarăși ne vin în minte cuvintele ministrului președinte:

— Săvârșim o muncă mare, grea și scrupuloasă. Exploatăm timpul până la limita extremă cu puțință.

Probabil pentru a dovedi aceasta, camera și-a ridicat ședința azi la orele 11½ a. m. în loc de a o ridica la ceasurile 2 după masă. Tot pentru acesta, probabil, președintele a fost nevoit să suspende ședința pe un sfert de ceas, camera nefiind în număr.

De altcum o ședință nu numai scurtă, dar și puțin interesantă.

Doi deputați din capitală, simțindu-se vinovați că prin lipsa lor, ieri, s'a respins un amandament favorabil capitalei, se scuză pentru această. Anton Keszits declară, că a fost reținut, iar Vázsonyi declară, că va vota contra proiectului pentru regularea măsurilor și greutăților.

În sfârșit Nagy Sándor adresează guvernului o interpelare în chestiunea suspendării tarifurilor reduse dela căile ferate.

Ministrul Kossuth răspunde vorbind și despre lipsa de vagoane. Camera admite răspunsul.

În ședința de mâine se va prezenta raportul secțiunii financiare asupra bugetului și se va fixa ziua în care se va începe discuția asupra bugetului.

Delegațiunile

Delegațiunile își vor ține sesiunea aceasta în capitala Ungariei. Ele vor fi deschise în 24 Noem. Sa va veni la Budapesta și le va deschide palatul din Buda printr'un mesaj. Mesajul amintit și trebuința de a se da armatei o îngrijire *deosebită*. Oare el nu va aduce surprize plăcute clamând trebuința *urcării imediate a contingentului militar?*

Ședința dela 15 Noemvrie a Camerii.

Cea din urmă și cea mai scurtă ședință dinaintea concediului. Ea a fost ținută numai pentru a să prezenta trei proiecte de legi:

Budgetul pe anul 1907 și alte două proiecte ale ministrului de instrucție, unul pentru înălțarea muzeului lui Ráth György care, spune ministrul proiectului, a fost *cumpărat dela dăruitorii* cu trei sute cincizeci de mii de coroane... al doilea pentru cumpărarea (nu dela vreunul) a pânzelor, schițelor, cartoanelor etc.

Interesează pe dame Din noutățile mele de toamnă a sosit un asortiment întreg.

Mărfi fine engleze și maghiare, flanel, parchete și altele; asemenea vă recomandăm în atențiune, că am dat de un târg ocazional lățime 120 cm. prețul 38 cr. de metru; modelele cele mai moderne, — care se văd în vitrinele (galeriile) mele. — Cu deosebire sibiă stimă:
Nádlér Lajos modist de domni și doamne
Andrási-tér, nr. 24

posatului pictor Lotz Károly, cu suma de trei sute de mii de coroane.

Sedința foarte scurtă la care se prezentaseră poate tocmai pentru motivul acesta mulți deputați, s'a ridicat după un sfert de ceas. Nu înțelegem un lucru: nu se puteau depune proiectele acestea eri, când încă a fost puțin de lucru?

Astfel s'ar fi putut dobândi o prelungire a concediului.

Alegeri pentru comitat.

Alegerile suplimentare de membrii la congregație, în cercurile cu locuri vacante, vor avea loc acuma *Marți la 20 Noembre st. n.*

Atragem din nou luarea aminte a fruntașilor români din provincie asupra acestor alegeri, și facem apel și la popor să nu aleagă decât *oameni încrezuți ai, lor sânge din sângele lor*, cari să ne fie în ajutor în luptele ce ducem în comitat pentru drepturile noastre, ale Românilor.

1. *Boroșineu* (aleg comunele Mocrea, Bocsig, Răpsig, Mănerău, Voivodeni, Aldești, Bârsa, Șicula și Gurba).

2. *Drauț* (aleg satele Drauț, Dud și Arăneag).

3. *Totvărădia* (aleg satele Totvărădia, Soroșag, Giulița, Gavoșu, Baia, Lupești și Fernești).

4. *Chișineu* (aleg Chișineu, Erdeis, Ágya și Sinte).

5. *Târnova* (aleg Târnova, Curtacher, Jarcoș, Luguzău, Cavana, Șilindia, Dezsőháza, Moroda și Jermata).

6. *Socodor*.

Fruntașii din aceste comune să se sfătuiască îngrabă, să stabilească lista candidaților și să iee măsuri ca alegătorii să se înfățișeze la alegere. Să voteze numai pentru candidați români!

Congregația extraordinară a comitatului.

Arad, 15 Noembre 1906.

Restul ședinței congregației — despre care n'am putut raportă în numărul de Joi — a fost petrecut cu obiecte de interes mai puțin.

Alegerea a fost, care i-a interesat pe domni. Aceasta s'a și terminat după dorința lor. S'a petrecut însă și o picanterie. Clica de azi dela conducere, n'a mai candidat pe baronul *Solymossy*, nababul din Boroșineu. El și-a susținut însă candidatura și împotriva listei oficiale. A și reușit cu o mare majoritate — să cadă.

Anunțarea rezultatului alegerii a fost primit cu observări ironice din partea Românilor prezenți:

— Destul de rușinos că exchideți pe reprezentanții majorității comitatului! — a observat *Vasilie Goldiș*.

— Vă vom plăti aceasta! — a adăugat *Stefan C. Pop*.

A urmat apoi propunerea comisiunii permanente pentru înființarea a trei notariate noi în comitat.

— Vă mai trebuiesc se vede corteși! — a strigat *Sever Bocu*.

la cuvântul la punctul acesta deputatul *Vasilie Goldiș* și cere, cu privire la înființarea notariatului din Odvoș luat în plan, să se citească întâi hotărârile privitoare la aceasta chestiune luate în reprezentanțele comunelor interesate.

Un funcționar este trimis și adunarea întreagă așteaptă peste zece minute, să s'aducă actele.

la apoi din nou cuvântul deputatul *Vasilie Gol-*

diș și se rostește peste tot în contra înființării nouilor notariate, dar în special în contra înființării notariatului din Odvoș, unde cunoaște bine împrejurările. Poporul nu vrea să știe de noi notariate. Dar chiar împotriva poporului li-ar votă și dânsul, dac'ar fi convins că interese superioare ale unei bune administrații o reclamă aceasta. Arată pe larg că nu e nevoie de un nou notariat în Odvoș, care deși, guvernul contribuie la susținerea lui, ar băgă în cheltuieli mari comuna. Descrie apoi, în cuvinte mișcătoare, sărăcia satelor de pe valea Murășului, unde pământul fiind tot a erarului, un purcel n'au unde slobozi oamenii, căci șumarul e îndată gata cu gloaba. Știe apoi, că se plănuiește în Dietă, ca notarii să fie absolvați dela încassarea dărilor...

— Asta ar fi bine! — strigă corul de notari.

— Da, dar atunci veți avea și lucru mai puțin, nu trebuie deci sporite notariatele — continuă dl *Goldiș*.

Cu toate argumentele puternice aduse de dl *Goldiș*, fișpanul pune în funcție mașina de vot, și se primește propunerea de a se înființa noi posturi de corteși.

Vorbirea lui Bülow.

— Prin fir telegrafic. —

Berlin, 14 Noembre. Răspunzând interpelării ce i-a adresat cu privire la politica externă deputatul *Bassermann*, cancelarul împărăției, *Bülow* a ținut o mare vorbire. A arătat, că Germania este silită de împrejurări (indeosebi de Franța), să țină așa mare armată. »Trebuie — a zis — nu numai să stăm totdeauna gata să apărăm provinciile recâștigate cu prețul a mult sânge, dar să ne apărăm unitatea launtrică și poziția de mare putere înafară«.

A constatat că *tripla alianță stă mai tare ca ori când*, și în același timp și relațiunile cu Franța (indeosebi pe teren economic) și cu Rusia sunt foarte bune. Pacea e asigurată. N'are Germania motive nici să fie îngrijată de situația în Azia, deoarece China și Japonia fac o politică de pace.

A vorbit cu deosebită căldură despre *legăturile cu Austro-Ungaria*. A constatat, că Austro-Ungaria a ajutat-o cu prilejul conferenței dela Algeziras, ceea ce ar face și Germania, în caz dat, față de aliata sa. S'a mirat cum s'a putut împărășia între unguri și stirea (neadevărată!) că Germania s'ar fi amestecat în conflictul ce fusese între Coroană și unguri. Germania nu voiește decât înflorirea acestor două state, conform trebuințelor lor speciale.

»Independența absolută și păstrarea poziției sale intacte a monarhiei austro-ungare pentru Germania este tocmai așa de folositoare și necesare, pe cât de necesară și folositoare este pentru Austro-Ungaria păstrarea poziției actuale a Germaniei«.

În afacerile Rusiei n'are să se amestece, căci Germania nu vrea să joace rolul de jandarm. Relațiunile cu Rusia sunt bune, cei doi monarhi trăiesc în bună pace.

În ce privește politica sa, *Bülow* a zis că n'are să fie asemănată cu alui *Bismarck*, care ori cât de mare om a fost, dar de atunci multe s'au schimbat și nu trebuie să ținem la anume idei numai pentru că ele au fost profesate de *Bismarck*.

„Politica poporului.“*)

»Politica poporului« se numește o scriere de curând apărută a regretatului sociolog austriac *Anton Menger*, mort la începutul anului acestuia.

Cartea aceasta face mare senzație în toate cercurile literare, și critica spune că stă pe același nivel înalt cu epocala scriere a lui *Nicolo Machiavelli* »Il principe«.

Deja cum își motivează *Menger* publi-

*) »Volkspolitik« *Anton Menger*. Verlag Gustav Fischer, Jena. 1 Mark 50 pf.

carea scrierii, dovedește că și pentru noi Români are importanță deosebită.

Iată cum începe: Astăzi la începutul secolului al XX, victoria masselor mari ale poporului asupra forței absolute ori și numai semiabsolute a principilor, încă nu este definitivă, dar este asigurată. Deaceia a venit vremea, ca să arătăm și masei poporului, mijloacele cu cari își poate ajunge scopurile și cu cari și-le poate menține. Căci pe când relațiunile familiare și personale ale principilor le-a dat posibilitatea să cunoască cât se poate de bine literatura nemărginită politică și istorică, pe atunci masei poporului trebuie mai întâiu explicat adevăratul scop al acestei literaturi, deoarece creșterea unilaterală a poporului, l-a dedat de mii de ani, să privească interesele egoiste ale cercurilor conducătoare, de țință ideală a activității sale proprii. A venit vremea, ca și masa mare a poporului despoiată și maltrată de persoanele sus puse, să capete dreptul său, morala sa, și mai ales politica sa, adevărată *politica poporului!*

Apoi desvoaltă autorul în 25 capitole toate ramurile vieții publice, politica, relațiunile sociale și economice din punct de vedere al poporului. Și insistă mult asupra temei cum își poate asigura poporul influință și putere.

Mai întâiu de toate, explică relațiunea masei poporului față de stat în general, și arată cum în vremurile mai de mult uitase poporul asuprit să se și plângă, și să mai suspine asupra sorții sale, așa încât cercurile de sus aveau nerușinarea de a susține, că poporul este de acord cu ordinea statului ce se esersă. (Intocmai ca la noi azi în Ungaria!)

Abea în vremea mai nouă, vedem masele poporului din statele mai înaintate în cultură, cum dau asalt asupra ordinii de drept ce este azi în vigoare. Acest mare proces între clasele domnitoare și cele subjugate, este în curgere și transformarea ordinii de odinioară și de azi a statului și a societății, n'are să întârzie.

Desvoaltă apoi în următorii capitoli chestiuni interesante, ca chestiunea relațiunilor internaționale, chestiunea naționalităților, chestiunea religiunii, chestiunea politice genealogice, siguranța personală, satisfacerea trebuințelor fizice și intelectuale, pe cari cu vremea o să-i reproducem în traducere românească.

Iar rezultatul cercetărilor sale, epilogul cărții, accentuează mai ales, că elementul cel mai periculos în viața de stat a tuturor popoarelor, este inerția politică, teama de toate schimbările fundamentale, cu un cuvânt: conservatismul. Autorul pretinde că conservatismul trebuie combătut cu toată puterea, ajutor ne dă în direcția asta progresul modern. Și schimbările cele mari în nutremânt, locuință și îmbrăcăminte, în comunicația și în viața intelectuală, cu vremea trebuie să omoare acest conservatism.

Chiar și numai din aceste puține spicuri, se poate vedea că această carte are și pentru noi Români o deosebită însemnătate, deoarece cetind-o, ca și când ai bea din izvorul fermecat, câștigi putere nouă și te întărești în convingerea luptei drepte politice-sociale ce o duce poporul nostru asuprit și nedreptățit.

Anca.

DISCURSUL ministrului-președinte bar. Beck, rostit în camera austriacă.

(Ședința dela 8 Noembrie a. c.)

În ședința aceasta ministrul-președinte baronul Beck a rostit un discurs de o însemnătate istorică. Este semnificativ, că două zile mai târziu Sâmbătă în 10 l. c., deputatul român dr. Alex. Vaida a rostit un discurs în camera ungurească în acelaș senz, adecă pentru *sufrajul universal*, citând în două rânduri acest discurs al baronului Beck. Aceasta încă dovedește marea însemnătate generală a acestui discurs ale cărui idei de căpeteniele reproducem aici.

Primul-ministru dr. Beck: Domnilor deputați, priviți statele cu o legiuire reprezentativă și veți vedea, că pretutindeni se fac silințe de a lărgi și de a egaliza dreptul electoral. Viața constituțională a Austriei a început prin anul 1861 și de atunci în restimpuri de câte 10 ani am avut câte o reformă electorală. Este de dorit ca să ajungem la o fază de stabilitate a dreptului electoral, să ajungem la un punct de pe acest *povârniș pe care lunecăm* de atâta vreme.

Constituțiunea noastră își trage obârșia din regimul reprezentativ al claselor sociale, ea nu este reprezentativă decât în chip nedesăvârșit. În timpul acestui regim însă, împrejurările economice sociale și culturale ale statului au crescut în mod imens. În anul 1862, când budgetul nostru cuprindea Ungaria, Croația, Lombardia și Veneția, el se urcă la suma de 389 de milioane de fiorini. Azi el nu mai cuprinde aceste țări și totuși să urcă la 2 miliarde de coroane. Această mulțime de interese ce cresc neconținut, firește că nu mai încap în cadrul strâmt al constituției actuale. Viața noastră în politica a celor 40 de ani din urmă nu este decât *istoria disproporției dintre aparatul nostru constituțional și interesele pe care este chemat să le reprezinte*.

Urmarea a fost, că nu s'a putut forma o legătură organică între parlament și masele poporului, parlamentul n'a fost nici când în stare să înrăurească poporul, să-i dea o direcție, să-i dea o organizație politică mai largă. Urmarea a fost, că straturile poporului nici când n'au înțeles rostul statului, *il priveau ca un ce abstract; pe care era un merit să-l înșeli*. Urmă un radicalism mereu crescând nu numai în ideile politice, ci și în mijloacele întrebuintate pentru împlinirea acelor. El a stăpânit mai cu samă pe terenul chestiei naționale, cel mai productiv sol al pasiunilor politice.

Aceste mișcări au pătruns și în parlament, unde chestia națională a câștigat o însemnătate, care a pus în umbră toate celelalte chestiuni și care a împedecat ori-ce activitate, ori-ce dezvoltare. Și pentru noi starea pe loc însemnă mai mult decât la alții chiar regresul. Avem să mulțămim organismului nostru economic atât de robust, că nu s'a întâmplat o catastrofă în organismul statului. Dar nu mai putem să mai tânjim, ci trebuie să începem o vie activitate. Aceasta este numai astfel cu puțință, dacă vom lărgi drepturile poporului, dacă vom săpa o alvie mai largă curentelor puternice, care agită viața publică. Aceasta însă nu stă în contradicție cu adevăratul conservativism, baza fiecărui stat. Căci adevăratul conservator va căuta să se răspândească și să infiltreze cât mai adânc ideia și simțul statului în părțile de jos ale poporului.

Și oare, ditor, este un lucru întâmplător că reformele electorale cele mai de seamă din istoria parlamentarismului s'au săvârșit tocmai de niște oameni politici conservatori? Reforma electorală engleză dela anul 1867 este opera celor mai conservatori oameni politici, a lui *Derby și Disraeli*. Germania datorește sufragiul universal celui mai conservator om politic, prințului Bismarck (Așa-i)

Votul universal face pe popor colaborator la soarta statului. Poporul primește o parte de răspundere pentru soarta statului. Oare acesta-i un lucru primejdios și distructiv?

Votul universal are darul de-a îmboldi populația de-a se organiza pentru viața politică. El îmi pare un bun mijloc pentru educația politică a poporului. Prin porțile lui largi, vor putea intra, ce-i drept, și curente radicale în cameră. Dar oare nu le avem și azi aici în parlament? Sufragiul universal oare nu va fi mijlocul cel mai bun de-a le face roditoare, fecunde, în vreme-ce, în afară de parlament, ele ar putea deveni primejdioase? Oare șuvoiul de munte, stavilit și zăgăzit, nu mână roțile morii tot astfel ca și gârla cea mai lină.

Și cu toate astea mulți dintre DV. sunteți po-trivnici convinși ai sufragiului universal. Înțeleg pe aceia cari cred că sufragiul universal este un salt prea mare dela actualul nostru regim electoral și cari cred, că chibzuiala înțeleaptă cere treceri, trepte intermediare până la realizarea votului universal. Trebuie să facem popasuri pe calea dela unul până la altul. Dar regimul electoral actual, creat în anul 1896 era așezat pe două principii absolut diferite: pe principiul de-a se reprezintă clasele sociale și al doilea pe principiul votului universal. După un deceniu acesta din urmă a a avut înfrîurire mai adâncă asupra poporului decât cel dintâi. Este un interes obștesc ca aceste lupte cari au mistuit zecimi de ani să se sfâr-

șească și să fie înlăturate din cercul discuțiilor politice.

Dați-mi voie ca să mă adresez în același timp și onoraților reprezentanți ai marilor moșieri.

Ministrul-președinte face apel la reprezentanții acestui colegiu electoral, spunând, că ei vor trebui să-și schimbe atitudinea lor dușmană votului universal. Acesta-i interesul lor. Nu am dori, zice baronul Beck, să pedem o sumă atât de mare de talente și puteri politice. Ei vor trebui să se coboare în mijlocul poporului și atunci se vor întoarce în parlament mărindu-și aici autoritatea.

De asemenea ministrul face apel la ceilalți adversari ai reformei, care o combat din principii, ci pentru unele dispoziții ale ei.

Deputatul **Wolf:** Ni-se face cu neputință ca să votăm pentru ea.

Primul-ministru **Beck:** Numai posteritatea este în stare să judece just și drept opera prezentului. Ceeace creăm aici prin proiectul acesta este o înțelegere a naționalităților asupra părții de putere politică ce-i revine fiecăreia din ele. Toate dispozițiile acestei legi sunt roada coaptă a celor mai *anevoioase compromisuri pe care le cunoaște istoria constituției noastre*. Ele sunt o nouă lege fundamentală a naționalităților. Numai lucrările comisiunii constituționale dela Kremsier se mai pot asemăna cu ele.

Contele **Sternberg:** Și va avea oare acelaș rezultat?

Primul-ministru **Beck:** Așteptați ca să vedeți și, poate veți simți singur rezultatul. Tehnica și caracterul acestei opere sunt o proprietate a politicii austriace. Căci s'a dovedit, că în Austria începutul și sfârșitul ori-cărei înțelepciuni politice este *compromisul național*, și că numai politica compromisiunilor naționale ne poate garanta progresul, căci numai învoirea și *acordul reciproc al partidelor poate garanta în mod trainic drepturile naționale*.

Căci chestiunea de căpetenie a problemului austriac este următoarea: Sau vor participa toate naționalitățile în mod egal la puterea statului sau statul va fi osândit la vecinică slăbiciune și neputință. Dovadă istoria timpurilor recente.

Este îmbucurător că, am ascultat cu toții pe vețele ei, preferind fiecare o putere relativă decât neputință absolută. Eu unul socot, că este un

*) Aceștia sunt mai ales deputații pan-germani, care combat proiectul pentru faptul, că el va acorda Slavilor o majoritate de două mandate față de blocul Germano-roman (Români și Italianii).

POEZII POPORALE.

— Culese de D. B. (Arad.) —

Dragu-mi gardul de spini,
Și drăguța din vecini,
Nu mi drag de scânduri late
Nici drăguța de departe,
Ci drăguța din vecini
Că o văd sara când cin.

— Culese de Aurel Goian Cojocariul, din Poiana. —

Busuioc crescut înalt
Rău mândro m'ai fermecat,
Cu trei fire de colie,
Alta dragă să nu-mi fie.
Și cu trei fire de in
Numai la tine să vin,
Cu trei firi de busuioc
Pe alta să n'o mai joc.
Și cu cinci fire de fragă
Numai ca tu să-mi fi dragă,
Cu cinci fire dintr-un măr
Pe la alta să nu 'nsăr.

Cântece cătănești.

— Din Galiția de P. Mornăilă husar în (Grodec.) —

Frunză verde lemn domnesc
Cu multă jele trăiesc,
Cu multă jele și chin
Zi și noapte tot suspin.

Cum doamne n'oiu suspina
Când lăsa-i eu pe mama,

Lăsa-i mamă, lăsa-i frați
Toți cu ochii 'nlăcrămați.

Lăsa-i nană și nepoate
Și mă-duseră departe,
Departa în țări străine
Unde nu cunosc pe nime.
Numai calul și sabia
Care-mi mănă vitejia,
Pătroanele și pușca,
Care-mi mănă viața.

— Culese de Teodor Clepe asentat (Curtici.) —

Frunză verde de colie
Ilele-mi spuse Mercuri mie,
C'am plecat în cătănie.
Lăsa-i pe maica plângând
Și pe taica suspinând.
Rămas bun tăicuță dragă
Nu-ți fie inima neagră
Și nici nu plânge mai mult
Că nu plec eu la mormânt,
Ci atunci plânge maica mea
Când la cap cruce oi avea.

Știi tu mândră ce ziceai
Când la voi pe prag ședeai?
Că nu este nime 'n lume
Pe noi să ne despreune.
Dar eu ți-am spus că mă perzi
Și tu n-ai vrut să mă crezi,
Dar acuma poți vedea
Că nu-i glumă vorba mea,
M'a pus Neamțu sub măsură,
Mi-a căutat dinții 'n gură

M'a căutat 'n sus 'n jos
Și pe față și pe dos.
Eu gândeam că-mi zice, nană
Că doară nu-s bun cătăne,
Dar auzind zicând mie:
Mergi la masă să te scrie!

Doine populare.

— Culese de: S. R. Oprean, com. Rovina. —

Oae, oae bălăioae!
Șade jos și zice 'n foae
Și se roagă rugului
Și se 'nchină cucului:
Cucule Măria-sa!
M'aș rugă la dumneata,
Să 'mi dai toate ițele,
Să 'mi descui ușițele,
Să mă bag la noru-mea
Cu trei pui de rândunea.
— Dă-mi-'i mie maica mea
Că 'ți-oi căta oile,
Pe deluț cu florile
Mi-am perdut cimpoile,
Le-au aflat nurorile,
Crească-le mari țatele,
Cât vara căpițele.

Până fusei la maica,
Nu săpai, — nu secerai,
Nu torsei, nu pusei pânză,
Numai tot zisei în frunză;
Dacă eu mă măritai,
Și săpai, — și secerai
Și torsei și pusei pânza
Și lăsa-i focului frunza.

bun augur faptul, că reforma electorală este așezată pe baza împăcării și acordului național.

Unele partide au adus și jertfe pentru votul universal. Ele vor găsi o mulțămire în conștiința, că s'a creat o lucrare, care, pe cât este cu putință, a dat atențiunea și îngrijirea cea mai mare particularităților naționale, culturale și politice ale Austriei.

Chiar dacă lucrarea aceasta nu ar fi desăvârșită — un lucru este cert: nu mai avem altă alternativă decât sufragiul universal (Aplauze). Am trecut acest Rubicon, nu ne mai putem întoarce. Căderea acestei lucrări ar lăsa în urma ei o câmpie plină de ruine care ar fi mormântul intereselor noastre celor mai prețioase și mai scumpe. (Aplauze prelungite). Cine ar mai avea curajul să primească răspunderea acestor catastrofe? (Aplauze).

Mai mult chiar. Proiectul acesta al guvernului oferă popoarelor din Austria votul universal. Faptul acesta este o dovadă de mare încredere pusă în ele. Ea devine o nouă formă a ideii care stăpânește istoria noastră: *legătura neștatutată dintre dinastie și popoarele ei.* (Aplauze). Care dintre Dv. s'ar ridică să spuie: Credința aceasta pusă în popoară este mincinoasă și neîndreptățită? Pentru aceea doresc ca nimeni să nu se deie într-o parte și toți să puie mâna la această operă care să fie a parlamentului întreg. (Foarte bine!).

Eu unul am încredere, că reforma electorală va sădi în păturile adânci ale poporului înțelegerea deplină a problemelor statului modern. Atunci statul nu va avea decât cetățeni cu drepturi egale și depline. Sunt încredințat că noul parlament va fi o *concentrare a puterilor poporului* pentru deslegarea marilor probleme cari o așteaptă.

Trebuie să deslegăm chestiunea raportului nostru către Ungaria și a întăririi armatei noastre. Am păzit și îngrijit reforma electorală ca pe un copil înfiat. Ea mi-a pricinuit mai multă grijă decât un copil adevărat. Viața ei adesea a fost primejduită. Dacă ea a trecut de toate primejdiile, a dovedit o mare vitalitate. Doresc ca ea să devie un nou stâlp al statului nostru, ca ea să unească și să încingă și mai tare popoarele noastre. (Aplauze prelungite și repetate. Ministrul este feliicitat).

Din durerile vieții.

— Amănunte dela un proces. —

Mai alaltăeri la Curtea cu jurați din Budapesta, s'a pertractat un proces mișcător. Un biet bătrân, Rozbora András, era învinuit că a vrut să-și omoare nevasta și pe amantul acesteia, asupra

căroră a și tras câte un foc de revolver, dar nu i-a nimerit bine, după cum nu s'a nimerit nici pe sine bine, de moarte, cum avusese de gând, ci și-a spart numai un ochiu...

Povestea e o jelanie întreagă.

Rozbora, zidar de meserie, a răcit la muncă și s'a bolnăvit așa de tare, încât luni de zile n'a mai putut să lucreze, ci a ajuns în spital. Într'astea soția sa, deși e trecută de 50 ani, a început a trăi cu Szutor Imre, reparator de ploiere (umbrele). Pe când a ieșit bietul Rozbora din spital, nevasta nu mai voia să știe de el, ci l-a gonit din casă. Bătrânul sta plângând și flămând în prag, iar când vecinii din curte i-au dat de mâncare, femeia furioasă a ieșit afară, a luat dela el pâinea și-a aruncat-o în noroi, călcând-o în picioare. Ba era să-i deie și câți-va pumni, dacă nu pleacă.

Nenorocitul a și plecat și a făcut ce a făcut de a pus mâna pe un revolver, voind să se omoare. Întâmplarea i-a adus în cale atunci pe nevastă-sa, care iarăși a început să-l ocărăscă. Desnădăjduit și furios, a tras atunci asupra ei, dar glonțul n'a lovit-o mortal. Amantul Szutor a sărit atunci cu un scaun și l-a lovit în cap dar nu așa de tare, încât Rozbora András să nu poată trage și asupra lui un glonț.

Pentru aceasta procurorul l-a dat în judecată. După desbatere de o zi, în care bietul bătrân s'a apărat singur, spunând plângând că a suferit dela femeia lui rea, judecătorii l-au declarat nevinovat și tribunalul l-a achitat.

Ba fiindu-le milă de el, jurații au și colectat o sumă de 60 coroane și i-au dat-o bătrânului rămas pe drumuri.

Către alegătorii români din cercul Jam.

În 28 Noemvrie st. n. a. c. se va ținea în Jam alegerea a doi membri în congregația comitatensă din Lugoj.

Partidul național român a pus candidatura dlui *dr. Vasile Meșter* avocat în Sasca și *Nicolae Balmez* preot în Vrani.

Candidații puși din partea administrației sunt notarul din Jam și notarul din Berliște.

Ne adresăm și pe aceasta cale și rugăm pe toți alegătorii, cari își iubesc neamul lor, să-și dea voturile fără excepție pentru candidații partidului național român din cerc. Aleg comunale: Jam, Ciorda, Vrani, Jertof, Mercina, Vrăniuț, Mircovați, Berliște, Rusova-veche și Rusova-nouă.

Suntem sigur că toți alegătorii români vor lupta pentru isbânda candidaților noștri și vor învinge întocmai după cum au scos biruitor steagul național la alegerile pentru dieta țării.

Comitetul executiv.

Anchetă școlară.

Consistorul diecezan s'a preocupat în timpul din urmă mult de ideea, ca cursul de repetițiune a școlii populare să-l apropie cât mai mult de interesele reale ale poporului susținător de școala confesională. Ajungerea acestui scop a aflat-o a fi de condițiune de îndrumarea cursului de repetițiune în direcțiunea economică, va să zică, cursul repetițional să îmbrățișeze acelea ramuri ale economiei, cari cvadreează cu izvorul de trai al populațiunii în deosebite locuri ale diecezei.

Pentru ajungerea acestui scop real al școlii era nevoie, ca școala de repetițiune să se organizeze în direcțiune economică după cum o cere aceasta și ordinul de sub nrul 66,569 dela 24 Sept. 1902 al ministeriului ungar de culte și instrucțiune publică.

Afacerea aceasta fiind de natură organizatorică și reclamând o deosebită chipsuință mai ales și din motivul, căci sus provocatul ordin ministerial conține îndrumări, cari privesc hotărâtor caracterul confesional atâtor școli de repetițiune economică — a fost încredințată spre studiere unei anchete din 17 inși, formată din protopopi, preoți și învățători din dieceza.

Ancheta s'a și întrunit Mercuri la consistor fiind față, sub conducerea dlui avocat Emanuil Ungurean, membrii: Voicu Hamsea, Ioan Georgea, Procopiu Givulescu protopopi, Nicolae Martinovici preot, apoi Iosif Moldovan, Iuliu Groșorean, Protasie Givulesu, Nicolae Boșcai, Ioan Vancu, Ioan Ardelean, Demian Șebeșan, Petru Vancu, și George Tomi, luând parte și dl dr. George Ciuhandu, ref. școlar.

Afacerea luându-se la desbatere, ancheta a ajuns la rezultatul, ca pentru deslegarea temeinică și norocoasă a chestiunii, se simte nevoia înființării unei școli economice superioare în Arau, provăzută cu o persoană de specialitate, unde să se dea elevilor dela institutul diecezan atât teologilor cât și pedagogilor cunoștințe teoretice și practice în ale economiei. Tot aceasta școală ar fi chemată să dea învățăminte într'un curs anume și învățătorilor ie aceasta privință; pentru că numai în acest chip se păstrează unitatea pedagogică a învățământului teoretic cât și în practica economică.

În conglăsuire cu acestea stabiliri ancheta a ajuns și la hotărârea, ca școlile de repetiție din întreaga dieceza să fie prefăcute în direcțiune economică, conform trebuințelor a le locului.

Ancheta a și format un proiect de regulament pentru organizarea învățământului de repetițiune în aceasta direcțiune, indicând tot odată și materialul ce ar fi a se propune.

Propunerile anchetei vor fi înaintate la vremea sa consistorului diecezan pentru apreciere.

Auzit-am din crișană,
Că bădița-i dus cătană
Nu mi-i ciudă, că s'a dus;
Ciudă mi-i că nu mi-a spus,
Să-i bag merinde de ajuns.
Ia-și trimite pui pe lună,
Sfânta lună-i jumătate,
El e dus pe țări departe.
Ia-și trimite pui pe soare,
Dară soarele-i rotund,
El e dus pe țări afund.
Ia-și trimite pui pe stele,
Stelele-'s mărunțele,
El e dus pe țări mai grele.

Frunză verde frunzulică,
N'ai văzut pe Nuțulică?
L-am văzut la fâgădău,
Bând cu fata lui Bădău,
L-am văzut pe după masă,
Bând cu fată de crăiasă.

Izvorăș cu apă rece
P'ngă casa maicei trece,
Eși maica să se spele,
Că văzu urmele mele;
Crească iarbă verde 'n ele.
Crească iarbă s'o cosească,
S'o cosească boeria
Și s'o uște holteria
Și s'o uște pe ferești,
Ș'o deie la boi domnești.

Turturică, turturea!
Spune tu la maica mea,
Să nu-mi poarte hainele.
Nu le poarte, nu le vândă;

Numai focul să le aprindă.
Să le pue pe trei cară,
Să le scoată 'ntre hotară,
Să le deie foc și pară.

Fata care-a lăsat satu,
Mânco-jalea și bănatu.
Că și eu mi l-am lăsat
Și grea jale m'a mâncat;
Dară nu l'oi mai lăsa,
Până 'n pământ m'oi băga.

Du-te dor ori iară vină,
Nu mă lăsa 'n țară strină.
În țară străină, nu-i hodină.
Du-te dor la mine acasă
Și spune la a mea nevastă,
Cu cina să nu grăbească,
Că beau vin din oală veche
Cu mândrele sub părete,
Că beau vin din oală nouă
Cu mândrele cu amândouă.

Amăritu-i omul Doamne,
Când se culcă și nu doarme.
Amăritu-i omu atunci,
Când își dă boii pe junci,
Iar vacile pe juninci.

Bade cu cureaua nouă,
Nu ținea calea la două,
Ci ținea calea la una,
La care să-i pui cununa.

Lasă-mă Doamne să mor
Pe o perină de fuior
În brațele cui mi dor.
Lasă-mă Doamne să zac

Pe-o perină de bumbac,
În brațele cui mi drag.

Feciorăș cu țundra sură
Ziua doarme noaptea fură,
Ziua doarme și pândește,
Noaptea fură și hoțește.
Haide hoț la judecată!
Judecata zice așa:
Cine-a furat să mai fure,
Păgubașul să-l spânzure.

Răsări-ta luna 'n sură,
Nu-i aici cine-mi dă gură;
Răsărit-a luna 'n prag,
Nu-i aci cine mi drag.
Am o mândră preste vale,
Ziua noaptea-'mi ese'n cale
Cu vinuțului sub-suoară,
Cu pogacea caldă 'n poală.

Badea adapă boi 'n dos,
Nu-i adapă de setos,
Ci-i adapă de falos.

Din apus din răsărit,
Că grea carte mi-a sosit,
Se mă duc la cătănit.
Merg-voi rujă departe,
Țoi trimite ție carte,
Cartea 'n patru cornurele,
Udată cu lacrimile.
Cine prinde s'o cetească,
Lacrimile-'l podidească,
Pe obraz să-i năvălească;
Cum m'or podidit pe mine
Când m'am despărțit de tine.

NOUTĂȚI.

ARAD, 16 Noembrie 1906.

— **Archieu între popor.** Ni-se scrie următoarele: Luni în 30 Octombrie st. v. la orele 10 a. m. am avut fericirea a vedea în comuna noastră, pe P. S. Sa domnul Episcop al diecezei gr.-catolice de Lugoj — dr. Vasilie Hossu, care după ce a luat parte la ședința adunării generale a învățătorilor gr.-cat. ținută în Oravița, a binevoit în mod privat a vizita pe preoții greco-catolici din jurul Oraviței. Așa a venit și în comuna noastră Iladia, ca să cerceteze pe preotul, gr.-cat. părintele Octavian Madincia.

Deși nu a venit oficios, totuși însuflețirea și curiozitatea poporului de a vedea un archieu român, a schimbat ziua de lucru în zi de sărbătoare. Clopotele dela ambele biserici vesteau, că a sosit preotul cel mare al bisericii gr.-catolice. Copii, în haine de sărbătoare, bărbați și femei, bătrâni și tineri au alergat împreună ca să vadă pe acela, pe care ei îl pomenesc în toate Duminicile și sărbătorile în biserică. Și cum să nu fie însuflețirea poporului mare și curiozitatea fără margini, dacă poporul de 30 de ani nu a văzut episcop sau după dialectul lor »vlădică« în comună.

Înainte cu 30 de ani actualul mitropolit gr.-catolic pe când era episcop în Lugoj, a cercetat comuna Iladia prima dată, și acum a doua-oară actualul episcop de Lugoj, dar episcop greco-oriental — deși comuna este mare și frumoasă, care face onoare satelor noastre românești — încă nu a pus piciorul pe hotarul comunei noastre, iar comuna Iladia se și știe, că majoritatea covârșitoare a credincioșilor o formează gr.-or. Au nu este dureros a vedea cum poporul cu lacrimi în ochi aleargă ca să-și vadă pe păstorul său cel Mare, care durere s'ar putea alina prin prezența cântărilor de mare și alina păstor.

Înaltul prelat după ce a cercetat — pro primo — biserica gr.-cat., a binevoit a intra și în biserica gr.-orientală. La intrare a fost binevenit din partea unui dintre preoții greco-orientali, prin cuvinte frumoase, după care școlarii și poporul cu cântarea »Cuvine-se cu adevărat« au intrat cu toții în biserică.

Aici archieul a ținut o scurtă vorbire poporului, îndemnând pe credincioși a trăi în dragoste frățescă unii cu alții, fără deosebire de confesiune, căci toți suntem fii ai unui D-zeu.

Eșind din biserică, archieul a vizitat pe notarul comunal, preoții și învățătorii gr.-or. apoi finind afacerile sale, a părăsit comuna, petrecut fiind de bubuitul treascurilor. *Matei Miencovici*, învățător gr.-or. român.

— **Expoziția.** »Secolul« scrie:

Di Dr. Istrati a declarat aseară într'un cerc de intimi, că nu este nici de cum decisă închiderea definitivă a Expoziției pe ziua de 15 Noembrie.

Cestiunea se va discuta în cel mai apropiat consiliu de ministri ce se va ține sub președinția M. S. Regelui, de oare-ce guvernele italian, german și englez au intervenit pe cale diplomatică, comunicând, că în cazul redeschiderei Expoziției la primăvară statele respective ar dori să participe prin produsele lor industriale, construind pavilioane mari.

Di Dr. Istrati a mai adăugat, că guvernele italian și englez și-au exprimat chiar dorința lor ca Expoziția să se redeschidă la primăvară.

— **Actualul minister »național«** este compus tot din oameni cari, afară doar de Andrassy, iată de unde-și derivă originea. Să începem cu Apponyi, cel mai pățimaș în dragostea lui de »națiune«. Ei bine, strămoșii lui au fost nemți și

aveau numele de familie Pech. Francisc Kossuth, se știe, este slovac de origine din partea tatălui, din partea mamei, neamț. Pe ministrul de justiție Polónyi, l-au chemat în copilărie Pollatschek, este prin urmare ovreu, contele Zichy, italian de origine, ministrul de agricultură e de origine neamț și l-au chemat Grieskorn (ungurește Dara.) Jekelfalussy e asemenea neamț. În fine rămâne ministrul-președinte, acărui origine șvăbească credem că nu trebuie dovedită.

Iată ce mixtum compositum de renegați, oameni de origini dubii fac azi pe marii bărbați ai ministerului național!

— **»Pre voi vă nimiciră«.** Sub acest titlu primim din Săliște următoarele șire spre publicare: Ni-a venit în minte versul fericitului A. Murășan când am citit corespondența de Joi în »Gazeta Trans.« în cronică în care fără nici o dragoste și cu o patimă oarbă se descarcă un om, de sigur neura-sthenic asupra tuturor instituțiilor din Săliște și asupra tuturor instituțiilor de samă a căror hărnicie este cunoscută, a căror dragoste de neam e neîntrecută și a căror viață familiară este neprihănită și de toată lumea respectată.

Condamnăm din toată inima aceasta pornire și nu avem cuvinte de-a înfiera pe autorul înconștiu de *fapta sa*.

— **Dima serbătorit în București.** Din recenziunile ziarelor bucureștene privitoare la concertele date de reuniunea de cântări din Brașov, publicăm următoarele:

»Conservatorul« apărut Sâmbătă seara scrie:

»Reuniunea de cântări din Brașov, a dat aseară la Teatrul Național, sub conducerea d-lui G. Dima un concert care a constituit o adevărată sărbătoare artistică. Di Dima e un maestru a cărui reputație a trecut de mult granițele; corul său de domnișoare și domni e pretutindeni admirat, și patriotismul ferbinte al acestui mănunchiu de Români inimoși să se ia de pildă în toate părțile locuite de ai noștri.

Astă seară are loc în sala Ateneului un al doilea concert și mâne se va încheia ciclul printr'un matineu*) cu prețuri reduse pentru ca toți iubitorii de artă să se poată împărtăși de plăcerea de a auzi fermecătoarele coruri ale d-lui Dima.

Inutil să stăruim ca publicul să încurajeze această operă românească întru cât nu ne îndoim, ca toți câți cunosc rostul Reuniunii de cântări din Brașov, înțeleg ce înaltă datorie este să arătăm că luăm parte din suflet la scopul pe care-l urmărește.

»Voința Națională« apărută Sâmbătă sara scrie următoarele:

Aseară s'a produs la Teatrul Național excelentul cor al Reuniunii române de cântări din Brașov, de sub direcțiunea d-lui G. Dima.

Publicul a făcut adevărate ovațiuni excelentului cor românesc de peste munți, iar dlui Dima i-s'a oferit o coroană de lauri.

Astă-seară, Sâmbătă, va avea loc în sala Ateneului Român al doilea concert.

Acei cari n'au putut azista la producțiunea dela Teatrul Național, pot profita de ocazie pentru a asculta astă-seară o muzică frumoasă și bine executată.

În numărul nostru de Luni vom publica o amănunțită dare de seamă asupra acestor două sărbători muzicale.

— **Cununie.** Marioara Gavra și Traian Streza își vor celebra cununia în biserica ortodoxă din Vașcău în 18 Nov.

Felicitări.

*) Acest matineu nu s'a putut ține, fiind orchestra ministerului ocupată cu repetițiile, ce se țin în vederea începerii stagiunii operii.

— **Hymen.** Cl George Petrescu învățător la Apateu, s'a fidațat cu grațioasa dșoară *Livia Ciorogar* din Lipova.
Sincere felicitări!

— **Alegere de preot.** În Boroșineu Duminecă a fost alegerea de preot ce premerge alegerea de protopop, vacante ambele prin moartea protopopului Gurban.

Dintre patru recurenți majoritatea voturilor întrunit-o preotul Simion Cornea, din Bătania.
Alegerea de protopop va fi Luni.

— **Ruinele Herculanelor.** Din Roma se vestește, că comisia archeologică din Italia a primit proiectul profesorului Carol Waldstein de la Cambridge, ca ruinele orașului Herculanelor să fie desgropate cu ajutorul material al întregii lumi civilizate, de o dată cu desgroparea ruinelor de Pompei. Prin aceasta hotărâre este deci asigurată desgroparea acestor ruine și statele mari europene vor conlucra cu ajutorul lor material. Herculanelor precum se știe a fost nimicită de către Vezuviu în 24 Aug. 79 de odată cu Pompei. Pompei a fost acoperit de lavă încet, astfel, că locuitorii au putut să scape cu viață, dar Herculanelor a fost acoperit așa de iute, că în scurt timp nu s'au văzut nici casele. Erumperile vulcanice de mai târziu au făcut straturi de 12-15 metrii asupra ruinelor. Planul lui Waldstein următorul: Va cumpără teritoarele, cari sunt acoperite cu lavă.

Planul lui va costa bani mulți, de aceea se face o mișcare internațională pentru sprijinirea lui, și în fruntea acestei mișcări se vor pune însași domnitorii.

— **Aviz.** În numele credincioșilor din parohia Toc, pe lângă cea mai mare bucurie aduc la cunoștință cumcă, așezarea sfintei cruci pe turnul bisericii noastre nou zidită, cu ajutorul atotputernicului Dumnezeu, se va efectua cu solemnitate la 5/18 Novembre a la 2 oare d. m.

Bucuria credincioșilor este cu atât mai mare de oarece la edificarea bisericii numai acum lunile de toamnă s'au putut începe. Toc, la 18 Nov. 1906. Vasile Neiculescu, paroh.

— **»Curs practic de Istoria Ungariei pentru școlile populare«** de Iuliu Vuia inv. directorul Școlii Populare din Iași. Istoria Ungariei edată de colegul Vuia este o lucrare mai nouă, care pe 49 pagini cuprinde un material concis al claselor 5 și 6 a școlii primare. Aprobata cu decizia Venerabilului Consiliu al Școlii Populare din Iași la 26 Maiu 1906 nr. 2788. Prețului es. 40 fil.

La prima privire, arată aceasta scriere pedagogul conștient. Bucățile mai mari sunt împărțite în unități metodice, iar chestiunile de ordine sunt tipărite cu litere cicero.

O preferință are acest curs față de toate celelalte, căci tractează cu preferință și istoria noastră așa de pildă: Clasa V-a începe cu Dacia, Marcu Ulpiu Traian, Soartea străbunilor noștri, în Dacia, Intemeierea principatului Moldovei, Intemeierea principatului Moldovei, Huniade, Ștefan cel mare. (Lupta dela Ploiești etc.)

Clasa a VI: Mihai Viteazul (Lupta dela Rădăuți) Unirea Românilor cu biserica Română. George Șincai, George Lazar, Andrei baron Șaguna. Afară de aceste tractează destul de istoria Ungariei.

Esteriorul este plăcut, tiparul curat iar prețul ușor.

Ceea-ce ridică valoarea acestui manual, este împrejurarea, că cuprind numeroase și bineșite ilustrațiuni, atât din istoria Ungariei, cât și din a poporului român.

Nu pot recomanda din destul de acest manual ieșit din peana colegului Vuia și a provăzut școala română cu toate manualele necesare. *Aurel Bădescu.*

ZIEGLER AGOSTON,
(proprietarul firmei ZIEGLER FERENCZ),
bandajist academic, furnisorul curții regale, atelier de instrumente medicale-chirurgicale — **UJVIDEK.**

Pregătesc tot felul de instrumente medicale și de chirurg, mâni, picioare artificiale, preparate ortopedice, corsete, clistere, irigatore, injectoare pentru organele sexuale femeiești; cearșafuri de pat de gumă pentru copii și lăuze, perini cu aer comprimat, oale de noapte pentru bolnavi, mașini electrice, în sfârșit tot de ce au trebuință navii, medicii, moașele, friseurii să capătă la mine cu prețurile cele mai ieftine. La dorință trimitem prețuri curente franco și gratis.

— **Tunel sub Montblanc.** Din Turin se vestește, că conziliul orașenesc a trimis o comisie tehnică spre examinare, că oare nu s'ar putea împreună văile fluviilor Dora Baltea și Rohn prin un tunel. Tunelul ar fi destinat să facă o comunicație mai ușoară între Turin, Genf și Paris.

Comisia a constatat, că un atare tunel se poate face.

— **Patria norocului.** Norocul în viața omului e foarte schimbăcios. În zadar umblăm după el, dacă nu voește să se apropie de noi. Cel mai bun mijloc pentru a-l ajunge sunt lozurile. Dacă spre pildă căutăm rezultatul băncii a lui *Gaedike* din Budapesta, vom vedea că această bancă este patria norocului. Așa zicând pe fiște care zi cade câte un câștig mare, așa câte 400.000, 60.000, de trei ori câte 30.000, 20.000, apoi câte 90.000, 50.000, 25.000 și 15.000.

Încercați deci norocul!

— **Antidol** este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, trocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziția de igienă din Paris, Londra, Berlin și Bruxela cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie deut, ci pe palmă pus și sorbit. O sticlă de Antidol costă 120 cor. Se capătă în toate farmaciile și în laboratorul chemic a lui *Vilmos B. Debreczen*.

— **Când încărunește părul sau barba** să întrebuințezi Restorer-ul de păr alui Balla. Detaliuri vezi la inserate. Sunt puține dame, cari n'au să mulțumească vecinica lor frumuseță fața moale și curată, cremei de viorea alui Balla, ce în trei luni seceră cele mai admirabile rezultate. Sute, mii și mii, de epistole de recunoștință. Prețul unui borcan 1 cor. Deslușiri între inserate.

— **Contra tusei, petelor de ficat și respirație grea** cel mai sigur medicament e sirupul de munte pentru piept al farmacistului Balla. Efect sigur, recomandat de medici. Descrierea adevărată între inserate.

— **La umflături din degerare sau la alte boli** provenite prin înghețare cel mai sigur medicament, ce alină și vindecă e alifia contra înghețării alui Balla. Prețul unui borcan 1 cor. Detaliuri între inserate.

— **Nefericire.** Pentru cine e robit cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul «Am fost bețiv.»

— **Săpun de viorea de Parma.** Sub aceasta numire de câți-va ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de violele? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem capătă atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare să nu întrebuințeze acest săpun, numai ca să-i tindă mână de ajutor pregătitului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil. 3 bucăți 2 cor. 20 fil. Pregătește: Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă. Miskolcz. Se poate capătă în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugos în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

Concert, petreceri.

Invitare. Tinerimea comerciantă și industrială română din Siria aranjază Sămbătă, în 11/24 Novembre 1906, în sala de dans a bisericii gr.-or. române din Siria **Reprezentatiune teatrală împreună cu petrecere de dans**, la care vă invită cu toată onoarea în numele comitetului aranjator Dimitrie Popovici, cassar. Prețul de intrare de persoană: Locul I. 2 coroane; locul II. 1 cor. 50 fil.; locul III. 1 cor. Inceputul la 8 oare seara.

Bilete se pot procura dela cassarul D. Popovici și seara la cassă. La dans va preda muzica din Păncota.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut și se află de vânzare la librăria Ciurcu Brașov:

1. *Matematică Financiară*, interese compuse, Rente, Anuități, efecte publice, curs, asigurări asupra vieții și tabele de prof. Aurel Ciurcu 3 cor.

2. *Deprinderi de stil și compozițiuni* pentru școalele primare de prof. D. Lupan și Ioan Darius direct. școlar. Partea I 30 fil.

3. *Sanda* nuvelă de Iulia Hassdeu, 16 fil.

4. *Baba la Șezătoare*, basm în versuri de G. Nicolita. — *Mircea Ciobănașul*, poezii populare.. 20 fileri.

5. *William Tell*, piesă în 3 acte prelucrată liber după Fr. de Schiller de Ioan Baciuc preot în Șoimuș 25 fil.

Poșta Redacției.

George Rifa, tiner, Drauf. Mulțumim pentru cuvintele calde. Ele ne sunt spre mare mângâiere. Salutare și frație.

Cele scrise se vor publica în numărul viitor.

E. Pap, Vașad. A sosit târziu și apoi am publicat deja în raport pe larg.

Nicolae Corbu, Bocsig. E frumos ce scrii, dar asta e pentru cărți bisericești, nu se publică în foaie. Trimite-ne poezii populare frumoase și publicăm cu plăcere.

George Cora, în Ianoșda. Bată-te norocul, am răs mult și noi, dar publică nu se poate, că s'ar supra mamele cu fete mari. Trimite altele.

Marcu Târziu, America, Nord-Hegevitich. Vom publica-o după ce vom mai îndrepta-o puțin.

Poșta Administrației.

Ioan Dragomir, înv. Surduc-K. Vă rugăm să ne scrieți nrul ziarului cerut.

Economie.

Arad, 16 Nov. 1906.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 15 Noemvrie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Orâu pe Aprilie. 1907 (100-clgr.)	7:50 — 7:51
Secară pe 1907.	6:70 — 6:71
Orz pe 1907.	7:42 — 7:43
Cucuruz pe 1907	5:18 — 5:19

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1907	7:49 — 7:50
Secară pe Aprilie 1907.	6:68 — 6:69
Orz pe 1907	7:46 — 7:47
Cucuruz pe 1907	5:18 — 5:20

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 119—120 fil.; calitate sârbească: gre-părechea peste 260 kgr. 122—123 fil.; mijlocii părechei. 250—260 kgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichia.

ANUNȚ.

Am lipsă de un *candidat de avocat* român cu praxă. Dr. Ioan Papp avocat Brad.

ANUNȚ.

Află aplicare momentară un *candidat de avocat* român cu praxă bună s-au un *scriitor* român inițiat în afacerile advocațiale.

Doritorii să se adreseze la subscrisul.

Dr. Aurel Grozda, adv.
Buttyin.

Se vinde din mână liberă

Via

pusă, de sub nrul cart. fund, 347. A+1 (940—941) din Györök, de estensiune de 1 jug. 712 stângeni □ după introducerea cart. fund., care aduce un venit bun și e în locul posibil mai frumos în Györök.

Deslușiri mai detaliate șervește administrația foaii.

Am fost bețiv în totdeauna pânăce n'am folosit medicamentul contra bețurii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce bețură spirțuasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce bețură spirțuasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmacia lui

FRANKL ANTAL
(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Numai este incuietură de șezut!

S'a gătat cu durerea de stomacul și cu lipsa de apetit, dacă vei comanda preparatul meu de licor din plante ce întărește stomacul:

Barátital.

O sticlă familiară mare 4 coroane; 10 sticle mici 5 coroane; 1 sticlă 80 fileri.

Preparator: ZENKE ZOLTÁN, SZEGED.

De oarece contra perturbărilor de stomac și contra lipsei de apetit numai bețura D'Tall „Barátital” mi-a folosit, mă rog a-mi trimite cât mai curând 10 sticle cu rambursă.

Törökszentmiklós, 5 Noemvre 1905.

Garami Zsigmond, dir. la școala civilă

DE UNDE SE CUMPERE FIE-CARE ROMÂN?

Hotărât, că numai dela comerciant român! Un comerciant român avem în Arad:

Cornel Santo

în a cărni speerie la „COȘNIȚA CU ALBINE”

din strada Deák Ferencz nrul 23

se pot căpăta articoli proaspeți de tot soiul. Poate servi cu cafea de cea mai bună calitate, de 2 soiuri. ZAHĂR, RUM de CUBA și JAMAICA, diferite soiuri de ceai, toate aceste pe lângă un serviciu prompt se pot căpăta pe lângă cele mai favorabile prețuri. Tot asemenea petrolu veritabil de America. — Despre adevăritatea acelor sus zise, se poate convinge fie-cine deja la o cumpărare cât de mai mică, deci cu stimă cere sprijinul Românilor **Cornel Santo.**

A apărut și se află de vânzare la administrația «Tribunei»

Românii din Bosnia și Hertegovina în trecut și prezent.

Comunicări făcute «Academiei Române» în ședința din 19 Noemvrie 1904. Adăugate și întregite de Isidor Ieșan.

Se poate căpăta cu prețul de 1 C. 50 f.

Plus 10 fileri porto.

A apărut și se află de vânzare la administrația «Tribunei»:

Chestiunea de naționalitate.

De Br. Eötvös József,
tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto

Nrul 5460/906.

Publicare.

Pe baza concesiunii ministrului reg. ung. de agricultură Nru. 33883/906, comunele Săliște, Galiș și Tilișca dau în esplotare pe calea licitațiunii publice pădurile de brad din munții dela Piatra-albă în estensiune de 1057.3 jugere catastrale estimate la 155320 metri cubici lemn de lucru și tot acolo din pădurile de apărare în estensiune de 714.7 jug. cat. spre rărire lemnele de 36 centimet. grosime în sus (cam 25—30 fire la juger).

Licitațiunea e publică și verbală și se va ținea în 29 Decembre 1906, la 10 oare a. m. în casa comunală din Săliște.

Prețul de strigare e **698940 Cor.** vadiu să recere **60000 Cor.**

Oferte în scris se primesc și sunt a se preda înainte de începerea licitațiunii verbale conducătorului licitațiunii, au să fie provăzute cu timbru de 1 Cor., cu suma în cifre și în litere a prețului oferit, cu vadiul în bani gata sau în hârtii de valoare admise ca cauțiune și cu declarația oferentului că cunoaște și să supune condițiunilor de licitare.

Sub prețul de strigare nu se vinde.

Oferte întârziate sau neinstruate conform condițiunilor, precum și oferte ulterioare nu se iau în considerare.

Firele ce sunt a se tăia din pădurile de apărare i-se socotesc cumpărătorului pe loc cu 4 Cor. 50 fil. de metrul cubic.

Reprezentanțele comunelor interesate și-au rezervat de a alege liber între oferenti.

Să observă că cantitatea lemnului din pădurile de esplotare — estimată la 155320 met. cub. — e curat lemn de lucru de brad fără scoarță și că la calcularea prețului atât lemnele de foc, rămășițele și alt soi de lemne ce sporadice să găsește în pădure nu s-au luat în considerare.

Lemnele de esplotat se pot pluti pe riu Sebes pân' la Szászsebes, ear dreptul de plutire s'a ecoperat din partea comunelor interesate.

Condițiunile de licitare și de vindere se pot afla în oarele de birou la oficiul pretorial și la curatorul silvanal reg. ung. din Săliște.

Săliște, la 7 Novembre 1906.

Primpretorul cercului

Cine e bolnav!!

Oleul-Reuma de Bälle-Eren-lane a lui **Dr. Arányi** foarte renumit, ce n'ar urebul să lipsească din nici o casă necondiționat și cu siguranță vindecă

! reuma, cursoarea și podagra. !

E recomandabilă la durere de mână, spate, pept, șele, lovitură, silă, scărătura, durere de urechi, tunit de urechi, durere de cap și dinți. Provăzut cu îndrumare pentru întrebuintare punctuală. — Prețul unei sticle 2 coroane. Sticlă de probă 1 coroană. Să fim de băgători de samă la numele lui Dr. Arányi! Ori ce altele sunt falsificări tendențioasă. — Se poate căpăta numai la pregătitorul:

Farmacia BALLA SÁNDOR, Hódmezővásárhely, Fő-tér.

La comande prin poste pentru expediție și ladă se compută 40 fil. La comandă mai mare de 6 coroane pachetarea gratuită și pachetul se expediază scutit de cheltuială în caz de trimitere înainte a sumei.

Firele de păr-cărunt

și redobândesc adevărata culoare dac ă în trei zile întrebuintăm

RESTORER-ul de păr a lui **BALLA**

Garantez pentru nevinovăția și efectul ce-l are. Prețul unei sticle 2 cor., sticlă de probă cor. Să ne ferim de imitațiuni. Se poate căpăta la pregătitorul: Balla Sándor, farmacist în Hódmező-Vásárhely.

Fată frumoasă!

putem dobândi, dacă întrebuintăm Crema de vioarea (ibolyka) a lui Balla. Dintre toate mijloacele cosmetice de până acum acesta e unicul cel mai remarcabil, renumit și premiat. Redă frumseță ulmitoare, piele curată, albă strălucitoare. Ori-ce infectațiune a pielii, pistru, bube, pete de ficat etc. dispare. Probați uscată, pentru întrebuintarea zăua 1 cor. O sticlă mare de apă pentru față 1 cor. Pudră în culoare albă, roză și galbenă, prețul 1 cor., o bucată de săpun de a lui Balla Sándor, farmacist în Hódmező-Vásárhely. Să ne ferim de imitațiuni, adevărat e numai a farmacistului BALLA, și se poate căpăta numai dela inventatorului Balla Sándor, farmacist în Hódmező-Vásárhely.

Dame!

Frumseță vecinică!

Alifia
contra înghețării

a lui BALLA e cel mai sigur mijloc contra degenerării, chiar și în cazul când e vechiu, se poate întrebuinta cu efect. Alină durerea la moment. Umflăturile provenite din înghețare, le vindecă după o întrebuintare mai îndelungată. Prețul unui borcan provăzut cu întrebuintările necesare e 1 coroană.

Se poate căpăta numai la pregătitorul — **BALLA SÁNDOR,** Farmacist Hódmező-vásárhely.

D-șoare!

Cine e bolnav!

La moment alină și necondiționat vindecă tusă, respirație grea și durere de cap

SIRUPUL DE MUNTE PENTRU PIEPT
A FARMACISTULUI BALLA

renumit, recomandat de medici și care face cel mai bun efect.

La moment împedecă tusă convulsivă, tusă măgarească, durere de piept, greaua respirație, astma, trocnă, ferbinteală și regușală.

SIRUPUL DE MUNTE PENTRU PIEPT a lui BALLA descris mai sus se aduce în circulație în două forme.

Numai pentru cei în etate și pentru copii de 12 ani în sus. Zilnic câte 4 linguri. La copii de 12 ani în sus tot așa. Prețul 2 coroane.

Numai pentru copii de 12 ani în jos. Zilnic 4—5 lingurițe. Prețul 1-20 cor. Indrumări de trebuință alăturăm.

Se poate căpăta numai la pregătitorul:

Farmacia BALLA SÁNDOR, H.-M.-Vásárhely, Fő-tér.

LA COMANDE PRIN POȘTE pentru expediție și ladă se comandă 40 fil. La comandă mai mare de 6 cor. pachetarea gratuită și pachetul se expediază scutit de cheltuială în caz de trimitere înainte a sumei.

Pentru păstrarea și îngrijirea feței de femeie
cea mai bună și în tot locul cea mai plăcută alifie

e alifia renumită „CORNELIA“.

Aceasta alifie e cel mai bun medicament contra pistriilor de pe față și
mâni contra petelor de piele, cursăturilor etc. e și nestricăcios amalgament curat.

Prețul: Un borcan mic cu îndrumări cu tot 1 Cor.
Un borcan mare cu îndrumări . . . 2

Sapunul Cornelia bucata
1 Cor.

Se poate căpăta la pregătitorul:

Farmacia la „Coroana“ a lui LESZKOVÁCZ MILETA, Ó-Verbász.

Magazin principal în Budapesta: Farmacia (Bácska)
Török József, Budapesta, str. Király nr. 12.

La trimiterea înaltă a prețului pentru comandă de peste șase coroane,
cele procurate le expedez fără nici o altă cheltuială de postă.

Epistoalele să fie în limba maghiară, germană și sârbească.

Precauțiune de gumă.

Precauțiuni parisiene, de gumă și de beșică de pește,

corăspunzătoare tuturor dorințelor. O duzină 4, 6, 8 și 10 cor.

Copot american duzina
4, 6 și 8 cor.

COLECTII de MODEL 25 bucăți
10 coroane.

Suspensoriu bucata 2—4 coroane.

Pariserien pentru dame

bucata 4 cor.

La ori ce comandă îndrumări și trimitere pe lângă
discreția cea mai mare.

Mondlicht, farmacist

DROGERIA „RÁKÓCZI“

Budapest, József-körut 30.

Dacă voești să fii frumoasă

să folosești

crema de lacrimoară a lui Vasváry
ce are efect mare și sigur.

Nu conține materie unsuroasă,
e compus din alifii inviolabile.
Se poate folosi și ziua! Face să
dispară petele, urmele de vărsat,
creștele, arsura de soare și tot
felul de morburii de piele.

Face fața albă și curată.

1 borcan de cremă lacrimoară 1 cor.
Prav de păr de lacrimă, cutia 1'20' ..
Sapun de lacrimoară, bucata —70 ..

Se capătă în farmacia lui

VASVÁRY ELEMÉR
în Hódmezővásárhely.

Iarăși noroc colosal la Gaedicke!

În colectura mea până acum îndeosebi preferată de
noroc în câștig, s'a dovedit și în cele din urmă două lo-
terii, căci a fost în cele două premii principale norocită,
zilnic un premiu principal la Gaedicke
se zicea aproape din fiecare gură, căci scosei în
ultimele două trageri de loterie singur următoarele
câștiguri principale, plătindu-se onorațiilor mei mușterii:

**cel mai înalt câștig principal de
400,000 coroane la Nrul 19406**

90,000	coroane	la	Nrul	3148
60,000	"	"	"	3952
50,000	"	"	"	64714
30,000	"	"	"	42778
30,000	"	"	"	88837
25,000	"	"	"	15900
20,000	"	"	"	88000
15,000	"	"	"	43841
15,000	"	"	"	95793
15,000	"	"	"	115220
15,000	"	"	"	121497
15,000	"	"	"	97214
10,000	"	"	"	35828
10,000	"	"	"	71772
10,000	"	"	"	42529

Cine voește să facă un câștig principal, trebuie să-și
cerce norocul la »Glücks-Gaedicke«, căci aici s'a dovedit
până acum cele mai multe câștiguri.

Tragerea clasei I. se începe deja

în 22 și 23 Noemvrie

și costă un

los întreț jumătate pătrar optime
12.— 6.— 3.— 1.50 coroane

Toți mușterii mei primesc șecuri postale, în care pot
trimite taxele fără spese, așa dară sunt scutiți de porto
postal.

Numărul mușteriiilor mei crește din tragere
în tragere, o dovadă, de ce mare noroc se bu-
cură colectura mea la trageri în cercul muș-
terii lor.

Incercați-vă odată norocul la »Glück-Gaedicke« și veți
avea sigur rezultat bun.

Banca GAEDICKE

BUDAPEST

VI., Kossuth Lajos-utca 11.

Expositură în Toracul-mic.

Filiată în Buziaș.

„TIMIȘIANA“

instituit de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½%, după depuneri peste 20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5% interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Frumusețea feții.

Pentru înfrumusețarea și tinerea în curat a feții, și cu deosebire pentru îndepărtarea multor rapori, adecă contra bubușoarii, peginginei, pata de soare, tărății sau mătreații și contra altor uriciuni de față cea mai bună medicină ie ce urmează :

Fiecare femeie trebuie să fie în curat cu aceea că față iei e unsuroasă sau uscată și după aceasta să folosească medicina, dupăcum pretinde natura feții.

La față uscată recomandăm :

RUMENEALA DE RUSANDA

pe lângă aceasta cu efect plăcut și probată cu eminentă :

APA DE FAȚĂ RUSANDA.

Iar la față unsuroasă întrebuițat cu eminent succes :

CRÈME DE FLOAREA SOARELUI

și PRAVUL DE MANDULĂ AMARĂ.

La copiii mici contra așa numitului spurcat „*POMADA RUSANDA*“ să întrebuițază, carea până acum s'a dovedit de eminentă.

Cu un cuvânt medicinile acestea ocupă primul loc între medicinela de casă și pentru aceea tuturor sunt recomandabile.

Prețul :

Rumedeala de Rusanda 1 Cor, mai mare 1'80 | Crème de floarea soarelui . Cor. 1'—
Pravul de mandulă amară . . Cor. 1'60 | Apa de față Rusanda . . „ 1'60

Pe lângă trimiterea înainte a banilor sau cu rambursă postală trimit ori cărui medicinile.

Din RUMENEALA DE RUSANDA mai puțin de 2 catine à 1 Cor. nu trimit. — Negustorilor cari voesc să se ocupe cu vinderea acestora, dau cesiune.

Susamintitele medicine se pot procura numai la

Vasa Mijin apotecar în Melencze (Torontál).

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui
VARGA ÁRPAD

MAKÓ

(Lădița de postă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestminte, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE A-SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primesc oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efeptuesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni :

1. În ramul vieții: capitale cu termin fies, rente, zestre pentru feție, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate ;

2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a. ;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reevizite ș. a. prin spargere ;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovės, viță (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul, grâul, secara, ovězul și toată economia

Scăparea familiei.

Inscripțiunea de sus într'adevăr o merită

„Picăturile rusești“

ce se preparează în farmacia dlui Vasilie Mijinescu din Melencze.

Sunt un mijloc nentrecut și excelent contra durerilor interne, de stomac, mistuire, materiță și intestine.

În timpul cel mai scurt dispar durerile amintite : lucră într'un mod binefăcător contra șărciunilor, vânturilor (colică) și diarhoo; delatură greața și neplăcerile provenite în urma stricării stomacului și din răceala; liniștește greața și face apetit; delatură respi așunea grea, în lipsă extremă potolește tusa și ajută la desfacerea flegmei; pusă pe puțină vată la dinșit găuroși ușorează durerea.

Prețul 1 cor. 60 bani (80 cruceri).

Dacă se trimite înainte 2 cor., medicamentul se expedeză francat.

„Picăturile rusești“ veritabile se pot căpa-ta numai în farmacia d-lui Vasilie Mijinescu în Melencze, (comitatul Torontal).

La America...

(e.) Scene, care te turbură de durere și îți dau materie de gândit, se petrec în anii din urmă pe la garile căilor ferate din țara noastră.

N'ai decât să călătorești în părțile Sibiiului, ale Sebeșului, ori mai jos către Arad și Timișoara, sau în alte părți locuite de Români, și vei avea ocazie d'a vedea meseriași și țărani gata de drum, de un lung drum, peste mări și țări, de unde nici ceice pleacă nu știu când și cum vor mai reveni vre-odată la casele și locurile satului părăsit...

Vremurile cu viața simplă s'au cam mai dus. Astăzi, când ne înmulțim mereu, viața e mai complicată, traiul se îngreunează, măsura dreaptă la împărțirea beneficiilor se pierde mai mult; zilele din viitorul cel mai apropiat nu făgăduiesc nici un fel de ușurare, ci după toate semnele greutatea traiului au să sporească. Aceste greutăți vor apăsa mai rău, firește, asupra claselor de jos, *asupra celor săraci și mulți*, printre care socialismul are să-și recruteze tot mai lezne cetele sale formidabile.

Țăranul nu știe și — până când va rămâne țăran — nu va ști ce sistemă politică reprezintă socialismul, și prin ce fel de reforme voiesc ei să schimbe stările sociale de astăzi. Când însă nu mai e țăran, adică: îndată ce și-a pierdut pământul și averea, atunci începe și românul nostru dela sate a se interesa de »suțiliști« și a înțelege fie din capul lui, fie că i-o spun alții, cum bunurile pământești nu sunt împărțite după dreptate; omul din popor, ajuns odată proletar, nu-și poate lua privirile dela »domnii«, care lucrează puțin sau nimic, și câștigă mult, mai mult decât le-ar trebui; în vreme ce el, veritabilul muncitor, se istovește în lucru, și n'are din ce să se susțină pe sine și pe ai săi.

In cotro s'apuce?...

Deoarece »domnii« se pare că acum n'au vreme d'a se ocupa de treburi țărănești — au altceva de făcut — cel nenorocit lipsit de ajutor, pe lângă toată iubirea de pământul nașterii, își îndreaptă sufletul amar și nevoiaș către domnul *Missler* dela Brema, cerându-i cu umilintă și cu ultimii bănișori câți are, să-l treacă în lumea de departe, pe alt pământ, unde-i ziuă albă și-i frumos, când la noi e noapte 'ntunecoasă și-i urât... Acolo este scăparea!

Domnul *Missler*, om bun, și-o fi zicând: »Unde-i norocul, să-mi cădeți pe vapoare cât mai numeroși!« Și, fără amânare, dă răspunsul așteptat: să poftescă la Brema, și să sosească sănătos, că toate cele bune se vor face!...

De obicei pleacă dintr'un sat mai mulți odată; aproape toți sunt tineri, bine încheiați, sănătoși și frumoși, în haine nemțești, unii cu căciuli de marinari, de stai să nu-i cunoști că-s Români... Dar ai observat pe cei-ce-i însoțesc, cum stau în apropiere de peronul gării. Atunci ști, că sunt Români, și îți-i milă de ei. Satul întreg a eșit să-și ia bun rămas dela părinți și feciori, cari se înstrăinează de bună voie. Plânsete și jălanie strașnică... Trenul, care se oprește abea două minute, se pune iarăși în mișcare... Capetele celor rămași se descoper, țipete de femei și copii se desfac din mulțime, mâni de bătrâni slăbiți se întind și tremură spre vagoanele, ce lunecă tot mai repede, până-ce

trenul se pierde încetșor în depărtarea fără margini.

A combate pe bieții nenorociți, când îi vezi înroșiți ca focul ori palizi de emoțiune, ar fi absurd. Vorbelor tale, să le potrivești cum vei ști mai desăvârșit, emigrantul le opune imediat fapte, și te desarmează.

Sfaturi d'a nu merge la America, d'a nu se expune primejdiilor, și alte sfaturi negative, nu pot să oprească pe oameni în drum, ba nici chiar să reducă numărul viitorilor emigranți. Cauza de căpetenie a emigrării este aceeaș cauză, care produce numărul considerabil al cauzelor de moarte în clasa de jos a poporului, adică: lipsa unui nutremânt îndestulător.

Emigrantul nu exagerează, când între alte nevoi și-se plânge, că el n'a ajuns să vadă pe masă o bucată de carne, decât din Crăciun în Paști, și din Paști în Crăciun, — ori nici atunci...

Vorba este, ce putem și ce trebuie să punem la cale, întâi, *pentru a nu pierde pe cei ce-și părăsesc satele, plecând la America.* Al doilea, *pentru a smulge din mizerie pe cei rămași acasă ce este de făcut?*

Privitor la punctul dintâi: autoritățile bisericești române din patrie se vor preocupa și mai departe de soarta creștinilor noștri stabiliți pe timp mai lung ori mai scurt în America, trimițându-le persoane capabile, care să știe purtă grijă de ei cu vorba și cu fapta și astfel să fie păstrați neamului și bisericii din care fac parte.

Aceleași autorități bisericești ar trebui să dispună, dacă n'au dispus, ca preoții să poarte un *registru*, din care să fie evident: cine a plecat din comună? câți au plecat? când și unde? Cât au stat, s'au când au venit earăși acasă? Care sunt rezultatele economice bune și rele în urma emigrărilor?... Și alte date de interes.

Preotul, afară de aceasta, și fără să aștepte poruncă dela superiori, își va câștiga informațiuni exacte, să știe da instrucțiuni necesare aceloră dintre parochieni, cari cu ori-ce preț voiesc să plece, ca să-și caute existența în alte țări, — de unde probabil cei mai mulți se vor întoarce după câți-va ani de zile.

Al doilea punct — a smulge din mizerie pe cei rămași acasă — reclamă o muncă stăruitoare și foarte grea. Mijloacele de tămăduire nu zac în mâinile particularilor, ori cât ar fi de bogați și de cumiți. Aici sunt hotărâtori alți factori, mai mari și mai puternici, — și înainte de toate e hotărâtoare o *școală* rațională, potrivită necesităților țărănești, ear după aceea *însoțiri economice* pe sate, cât mai curând și pretutindenea, unde-s cu putință.

Poate nimic nu-i lipsește poporului nostru mai mult, decât duhul de însoțire. Din acest punct de vedere s'ar putea lucra ceva și în despărțămintele »Asociațiunii«, ținând conferențe, care să corespundă scopului măreț.

Și dacă n'avem mijloace de tămăduire grabnică, vom avea totuși puteri de-ajuns pentru a contribui în câtva la reducerea mizeriei din sate. Cu ocazia conferențelor amintite mai sus, precum și la adunările celorlalte societăți culturale, — și în considerare că un *nutremânt îndestulător* și rațional este o întrebare de existență pentru poporul întreg, și în considerare că clasele mai de jos se jăluiesc de prețurile urcate ale unor alimente, în deosebi ale cărnii, — igieniștii noștri au cel mai bun prilej de a

împărți sfaturi bune și positive. Vor expune pe seama țăranilor și meseriașilor toate substanțele vegetale și animale, care se pot alege cu succes pentru întreținerea corpului omenesc, substanțe care pot înlocui foarte bine nutrirea cu carnea scumpă, peste măsură de scumpă; de altă parte, aceiași igieniști vor desfășura pe seama celor din clasa cultă, pe seama oamenilor bine situați, un tablou fidel și interesant, cum o nutrire prea îmbelșugată, o masă pe care zilnic se resfață rasolul și friptura în variate preparațiuni, dispune corpul pentru primirea unor boale serioase și costisitoare, și cum o cumpătare inteligentă ni-ar aduce un *dublu* folos... Iată un cerc de lucrare, și iată câte-va subiecte cu totul actuale și de mare interes. Prin urmare, la lucru!

Ce-o fi cu votul universal?

— Sedința Dietei dela 10 Noembre. —

Sedința de Sâmbătă a Dietei se poate zice că a fost a partidului național. Trei deputați români, *Coriolan Brediceanu*, *Aurel Vlad* și *Vajda-Voevod* au ocupat incinta, procurând momente foarte neplăcute guvernului și majorității sale de altfel foarte groasă la piele.

Di *Coriolan Bredicianu* a propus, împotriva comisiunii de imunitate, estradarea deputatului *Nagy György*, unei judecătorii, care l-a cerut, pentru un caz de transgresiune recunoscută de el însuși. Majoritatea aceasta lipsită de ori-ce scrupul, nu l-a estradat pe ireproșabilul patriot.

Di *Aurel Vlad*, a interpelat pe ministrul de culte dacă are ori nu cunoștință că inspectorul reg. de școale din Hunedoara a dat ordin — călcând în picioare legile — ca în toate școlile comunale propunerea să se *facă numai în limba ungurească?* Ministrul n'a răspuns încă.

Mai importantă a fost însă interpelarea dlui *Vajda-Voevod*, căci privea întreaga situație a guvernului. Di *Vajda* a întrebat guvernul în chestia sufragiului universal, care a fost punctul de căpetenie al programului guvernului pe baza căruia Majestatea Sa li-a încredințat puterea.

A răspuns imediat ministrul-președinte *Wekerle*, un răspuns colosal de evasiv, spunând ceva dar nespunând într'adevăr — cum a zis dl *Vajda* — nimic.

Di *Vajda* n'a luat la cunoștință răspunsul, majoritatea însă firește da.

Iată interpelarea dlui *Vajda*:

Vajda-Voevod: Când guvernul actual a fost însărcinat din partea Majestății Sale cu conducerea afacerilor țării, i-s'a dat aceasta însărcinare întâiu de toate pentru ca să pregătească proiectul de lege despre sufragiul universal (*Așa-i! Așa-i! la mijloc*) **O voce:** (*în dreapta*). La asta trebuie vreme!

Vajda-Voevod: Opiniunea publică a țării a cerut reforma legii electorale și că aceasta opiniune publică a fost așa de puternică, asta este meritul conducătorilor de atunci ai coaliției. Ne este doar încă 'n proaspătă memorie, că sub regimul lui *Tisza* — și tot așa pe vremea guvernului *Fejérváry* — *Kristóffy*, dar atunci mai slab ceva — conducătorii coaliției au fost aceia, cari au cutreerat țara întreagă, vestiau prin meetinguri, că ce mare este nedreptatea că milioanele poporului sunt escluse din constituție. Și tocmai onorabilul ministru al cultelor a fost acela...

Mihai Polit: Așa-i!

Vajda-Voevod:... care a ajuns un adevărat record pe acest teren al demagogiei. (*Sgomot mare în stânga și 'n mijloc.*)

Kállay Lipot: Demagogia acolo e acasă! (Sgomot.)

Vajda-Voevod: Este și o astfel de demagogie, on. Cameră, care e sfântă. (Sgomot mare.) Vă rog să nu esplicați rău cuvântul. Eu nu-l iau în sens rău, ci-l înțeleg așa, că Apponyi a cutreerat țeara întreagă și a agitat în favorul acestei idei sfinte. (Strigăte în mijloc: In interesul Ungurimei!) și a băgat idea în cele mai adânci pături ale poporului.

Când deci Majestatea Sa a însărcinat pe actualul guvern cu executarea acestei legi a făcut-o desigur, pentru-că a văzut opiniunea publică ce domnește în țeară, și și-a dat seama, că în fine a sosit și la noi vremea a ceda spiritului vremii.

Că aceasta a fost de fapt așa, despre aceasta ne-am putut convinge din decursul alegerilor, pentru-că ne putem doar aduce aminte, că votul universal, secret a fost Schlagwortul înainte și și după alegeri și noi toți, pe cari voința poporului ni-a trimis aici, ni-a trimis ca întâu de toate să urgentăm sufragiul universal și s'ajutăm realizarea votului universal, secret, după comune. (Strigăte în stânga: Nu-i adevărat! Contestări la miloc.)

Că aceasta este așa, o dovedește mai eclatant discursul de program al ministrului-președinte. Domnul ministru-președinte în discursul său de program îndată după introducerea zice: (citește:)
»Prima noastră datorie va fi împlinirea nevoilor de stat,« — și dupăce specifică aceste nevoi de stat, imediat continuă:

»Afară de aceste probleme menite să asigure mersul moral al vieții de stat am luat angajamentul unei reforme mari, ca pe lângă validitatea tuturor cerințelor moderne ale ideii democratice — subînțelegând deci și secretul votului (contestări) — la alegerile pentru Dietă să introducem sufragiul universal«. Erau aplauze atunci. »Și prin aceasta să facem pe toți factorii chemați ai națiunii părtași ai drepturilor politice«.

În programul guvernului se cuprinde deci sufragiul universal. Și ce vedem? În loc de a fi luat pe rând reformele înșirate în program și să fi venit dela început cu aceste, dupăce au fost satisfăcute nevoile de stat, în loc de-a fi venit cu sufragiul universal, au trecut acum opt luni și încă tot nu știm nimica despre acea lege. E doar o lucrare așa colosală? Mai grea decât cea a proiectului industrial, ori a proiectelor despre ajutorarea muncitorilor? E așa de mare aceasta lucrare, încât e mai greu a face o astfel de lege aici, ca de ex. în vecina Austrie, unde în șase săptămâni a fost alcătuită reforma și în câteva luni și realizată? (Contestări.)

La noi cu ce se pierde vremea? Nu trag la îndoială, ni s'au prezentat și proiecte a căror importanță o recunosc, dar am votat proiectul industrial, cu care nici d-voastră nu sunteți mulțumiți și nu va fi mulțumită posteritatea. (Contestări. Se va dovedi!) Acum e votat deja proiectul despre libera navigație, cu care mulți sunt nemulțumiți și dintre d-voastră și nu e mulțumită societatea de liberă navigație, nu sunt mulțumite părțile interesate din Fiume. (Mișcare.) Acum vine legea milimetrului și știe Dumnezeu mai ce. Deși atunci se vorbea de reforme mari, despre sufragiul universal, darea progresivă etc. Astea toate nu există acum, dar legea milimetrului trebuie votată. (Zgomot). Asta este garanța constituției? Pentru-că și despre garanțele constituției s'a vorbit atunci. (Strigăte: Vor și fi!) Și ce se întâmplă? Așa am auzit, pentru-că numai după auzite pot porni, că ni se va da iar o scurtă vacanță și după-aceia va urma legea milimetrului. De ce-și perd vremea confecționării legilor cu astfel de proiecte, în loc de a strânge datele și a face proiectul votului universal, secret, după comune. (Zgomot).

Opiniunea publică în întreaga țeară, fără osebire de rasă și naționalitate, este nemulțumită, pentru-că acele pături de popor, cari s'au încrezut în oamenii din guvern atunci când erau în opoziție, când s'au încrezut în toate cuvintele lor, așteaptă și speră că totuși se va face lege promisiunea. (Sgomot.) Tocmai d'acea ar fi foarte de dorit ca guvernul să se declare. (Strigăte: S-a declarat deja!) că ori în scurtă vreme, ori la 19 Mai 1907, când își va serba jubileul activității sale de un an (Mișcare) putem aștepta să prezinte Dietei proiectul sufragiului universal. Multe de toate se pot ceti și auzi, și tocmai d'acea este o nevoie imperioasă, ca guvernul să facă declarații precise, pentru-că în opiniunea publică se

colpoarteză o veste că onorabilul guvern ar vrea să defraudeze sufragiul universal (Strigăte: Cine o colpoarteză?) Eu n-o cred, întâi de toate pentru-că atunci când idea sufragiului universal a fost primită de aproape întreaga opinie publică, în Europa ea a cucerit deja de mult și ca în trecut, n'au putut închide nici baionetele geandarmilor, nici teritorul vamal comun pătrunderea ideilor veacului în opiniunea publică. Aceste idei azi sunt așa de populare, că fiecare se ocupă de ele, au pătruns în masse, în milioane și zădarnică ar fi orice apucătură de sus, voința suverană a poporului va lua ființă. Dar adevărata prudență de stat este tocmai aceea, de a împlini la vreme pretențiile juste de poporului, atunci când le cere și de așteaptă și că nu-l forțeze, ca prin sacrificiu de sânge să-și câștige dreptul pe care Dumnezeu l-a dat pe seama lui și care-i compete.

Simonyi-Semadam-Sándor: Amenințare vrea să fie aceasta?

Vajda-Voevod: Ce să te ameninț?

Simonyi-Semadam Sándor: De ce o spui dar?

Vajda-Voevod: Așa cred își dă și guvernul seama de evenimentele ce le vedem în Austria. Ministrul-președinte austriac, într'un discurs la o înălțime într'adevăr istorică a caracterizat atitudinea sa față de sufragiul universal, când între altele a constatat, că »der kern des österreichischen Problems lautet eben: Gleichmässige Teilnahme der Nationalitäten an der Macht, oder allgemeine Ohnmacht!«

Ca și în Austria așa e aceasta și la noi. (Contestări!) Cunosc eu deosebirile de drept public, dar aceleș gravamine naționaliste și aceleș nemulțumiri naționaliste cari au împedat Austria în dezvoltarea ei, există și la noi, în patria noastră (Așa-i! Așa-i! la mijloc.) Până când paturile largi ale poporului fără osebire de rasă, naționalitate, religie și clasă nu vor fi aici reprezentate, până atunci va fi adevărată zisa d-lui ministru de culte de pe vremea când era corifeu opozițional că parlamentul acesta nu reprezintă națiunea, nu reprezintă țara. (Aprobări și aplauze vii la mijloc.)

Szmrecsányi György: Asta s'a referit cu totul la altceva!

Vajda-Voevod: Poftim replică-mi într'o cuvântare, d-le coleg. Convingerea mea este, că acel popor care lucrează, care ne câștigă nevoile statului, nu va fi osândit ca în trecutul istoric, să-și câștige orice drept și progresul cel mai minimal pe prețul sângelui, ci că și la noi se vor dezvolta lucrurile într'acolo, ca prin război de cuvinte, pe cale parlamentară să se rezolve aceasta reformă. Azi e tare și mare coaliția, dar o știm...

O voce: Asta te doare?

Vajda-Voevod: Pe mine nu mă doare, eu o privesc numai și râd, d-le coleg. Dar o știu prea bine, care este soarta partidelor politice cari fac coaliție pe baza unui program așa de eterogen, și prevăd care va fi sfârșitul și al coaliției, căci în fine toate lucrurile omenești sunt trecătoare și d'aceia se va descompune și coaliția și atunci va mai avea nevoie on. partid kossuthist de popor, la care a apelat când a avut nevoie de dansul.

Va veni din nou această vreme, precum și aceea, când și on. partid popular va fi în aceiași situație, pentru-că d-voastre cu toate că sunteți conservativi și ați fost contrarii sufragiului universal, când au ajuns lucrurile la frângere, l-ați primit iute. Și-l veți primi și veți lupta d-voastră pentru acest drept, pentru-că se exprimă în mod clasic din nou ministrul-președinte austriac: (Zgomot și strigăte în stânga. Nu știm nemțește!)... Voiu traduce (citește): »Denn wer wirklich konservativ denkt, wird es sich zur Aufgabe setzen, die weitesten Kreise des Volkes an das Staatsinteresse zu fesseln, den statlichen Sinn in möglichst tiefe Schichten zu tragen«. S'o traduc? (Ilaritate și zgomot). Asta rămâne un adevăr etern dogmatic și la vremea sa, când vă veți lua de cap (Ilaritate) pentru-că aceasta este consecvența dezvoltării istorice, atunci va concura din nou partidul liberal-progresivist kossuthist cu partidul popular-conservativist și d'acea, ori unul ori altul o va realiza cu siguranță.

Dar întreb, dacă orice om politic prevăzător trebuie să recunoască aceasta, când în Austria lucrurile s'au dezvoltat pân'acolo, că un bărbat genial a putut să rezolve aceasta grea problemă

atunci noi n'am fi capabili de aceasta? N'avem și noi un bărbat tocmai de calibrul acesta, dl. ministru-președinte? Numai un lucru lipsește după părerea mea — bunăvoința.

Fiindcă a-și vrea să aud bona fides, interpelez în speranța că domnul ministru-președinte va turna vin curat în pahar.

Sfîntirea bisericii din Șiclău.

Prea S. Sa, bunul nostru arhieru, care cu o deosebită îngrijire conduce destinele diecezei întregi, Duminecă la sfîntirea bisericii din Șiclău a avut prilegiul plăcut să vadă din nou manifestându-se în mod impunător neclintita alipire și fierbîntea dragoste a credincioșilor săi. Primirea, ovațiile, de care s'a împărtășit, au fost făcute cu o căldură sufletească, ce nu se poate descrie.

Drumul din Arad, prin Curtici, Macea până la Șiclău a fost drum triumfal.

Prea S. Sa I. I. Papp, care plecase Sâmbătă din Arad, întovărășit de P. C. S. R. Ciorogariu, de dnii G. Popovici, ref. bis., Pr. Givulescu, protopop (Radna), dr. I. Suci, archidiacon Cornel Lazar și Victor Faur diaconi, alăturându-se lor și gazetarul P. E. Papp, a plănuit călătoria cu căruța, ca astfel să poată tînde mîngăiere sufletească și să întărească în credință și pe credincioșii din Curtici și Macea. Deja departe, la hotarele Șofronei, ne întâmpinase un banderiu de treizeci călăreți, îmbrăcați în haine de călușer, pe cai ageri. La hotarele Curticului, la crucea stîngitului Isus, ne-au întâmpinat notarul, antistia comunală, protopopul tractual dr. I. Trăilescu, care dă expresie călduroasei mîngăieri, văzând pe Arhieru venind în mijlocul turmei sale.

Dupăce Prea S. Sa mulțumește, plecăm spre sat urmași de un șir lung de căruțe. La biserică clopotele sunau de mare sărbătoare, buhăi vîsduhul de sunetul treasurilor, iar preoții îmbrăcați în sfînte odăjdii în frunte cu prapuri, micii copilași de școală cântînd cântări de laudă, și popor nenumărat, depus-au prin rostul cuvintelor preotului G. Mladin tributul de omagii Arhierului lor.

Arhieru dupăce în câteva cuvinte răspunde adânc emoționat și dupăce primește din partea lor trei fetițe de școală alb îmbrăcate, buchete de flori, intră în biserică, face rugăciuni de mulțumită și ține poporului o predică înălțătoare de suflete și plină de mîngăiere creștinească.

La hotarele Măcii alți treizeci călăreți și comitetul parohial. După ce se face salutul de bună sosire și după binecuvîntarea arhierescă am plecat în sat, unde la biserică ne-a așteptat întreg poporul mic mare, tînăr și bătrîn, în frunte cu preoții și învățătorul. P. S. Sa e de nou bineventat, primește un frumos buchet dela fetițele intră în biserică, face rugăciune și plăcut atîmna de dragostea, ce au arătat-o Măcenii, ține o predică plină de învățăminte folositoare, storcînd lacrimi dela mulți credincioși, mândri de cinste ce li s'a făcut din partea Arhierului lor.

Este un semn al păcii văzînd cum și frațele nemți și unguri din Macea serbătoreau împreună cu noi în acea zi măreață. Și sunau tot atât de evlavios clopotele și în biserică lor ca în noastră.

Era spre sară, abea deslușindu-se când am ajuns în hotarul binecuvîntat al Șiclăului. Din depărtări în sara liniștită, sub bolta cerului zdrențuită de nori se auzeau clopotele de pecii nechezători. Sunetele s'auzeau tot mai bine și mai deslușitor, când deodată ne vedem în fața unui banderiu de 50 călăreți șiclăuani. La depărtare de un chlm. ne așteaptă 40 de trăsuri. Aici arhieru este bineventat din partea protopopului Mladin, din Aletea, care în ungurește își exprimă bucuria, că poate salută în cercul său pe Arhieru diecezei Aradului. P. S. Sa mulțumește în ungurește. Vorbește apoi în numele comitetului parohial — era de față și dl. dr. Popovici și preotul Iercan — bravul fruntaș Șiclăuian mion Codrean. Arhieru îi mulțumește. Plecăm apoi cântînd psalmi aleși polileu și doxologie cea mare.

În sat o privesc fermeceătoare! Făclile, lanternele și luminile aprinse făceau o iluminare admirabilă. La margini de sat era o poartă triumfală cu inscripția »Bine-ați venit«. Aici în cuvinte bine simțite, notarul Horváth întîmpină pe Arhieru nostru, care neașteptat la o primire atât de impresionantă — zi de lucru fiind — dă expresie

sie celei mai sincere iubiri ce o are față de și-clăuani. Intre cântece de laude, sunetele armonioase ale clopotelor, bubuitul pivelor și salvele ce dădeau din când în când 24 de pompieri înarmați cu puști și cari defilau militărește înaintea noastră am ajuns la casa părintelui I. Codrean, unde cel ce vine în numele Domnului este călduros binevenat din partea aceluși simpatic preot. Cuvintele cu care a răspuns atunci P. S. Sa au fost pline de adevărată bucurie și mângâiere, că este primit în mijlocul turmei sale tot cu aceea dragoste, cu care și El vine. Am plecat apoi la biserică unde s'a făcut privegherea de către d-nii G. Popovici, Pr. Givulescu și diaconul dr. Iustin Suciu, de față fiind P. S. Sa și numărul public.

Sfințirea s'a făcut cu o pompă rară, deamă de însemnătatea zilei. Preoți în ornate bisericesti, băieți administranți, popor cu prapori în mâni, sărbătorește îmbrăcat, între cântări înălțătoare au încununat pe Arhiepiscopul dela locuința părintelui I. Codrean, până la biserică. Se începuseră slujba Pontifică P. S. Sa, cu asistența P. C. Sale R. R. Ciorogariu, G. Popovici, ref. bis., protopopii Gr. Givulescu, Cornel Lazar, (Hălmaj), preoții I. Codrean, G. Petrovici (Pulul-mare), I. Iercan (Șiclău), A. Varga și A. Popa (Socodor), Popovici (Bichiș), Avram (Mișca), Crainic, Toader (Nădab), Pantoș (Vârșand), Turic (Otlaca), Leucuța (Șimand), I. Ardelean (Chitihaz), diaconii dr. I. Suciu, Cornel Lazar și V. Faur.

Solemnitatea serviciului a luat un caracter și mai sărbătorește prin armonioasele și dulcele răspunsuri, cântate de corul seminarial sub conducerea prof. T. Lugojan. Sub decursul serviciului P. S. Sa a hirotonit întru preot pe diaconul V. Faur și tuns întru ceteț pe teologul N. Codrean. Predica Arhiepiscopului rostită cu multă căldură, a făcut o adâncă și plăcută impresie asupra publicului fixat în biserică. La sfârșitul slujbei s'a împărțit anafora și s'a făcut sărutarea crucii.

După sfta slujbă P. S. Sa a făcut vizite și a primit deputațiunea preoților din tract, a învățătorilor, țărănilor veniți la actul sfințirii, a comitetului parohial și a autorităților civile — de față fiind și protopretorele Mladin și pretorele Fiilöp.

La banchetul dat în școala inv. Capra, — erau de față 80 de inși între cari dr. St. C. Pop, M. Velici, dr. Ispravnic, dr. Brădean dr. Mărsieiu — s'au rostit toasturi călduroase din partea Arhiepiscopului pentru Monarch, părintele Turic, pentru Arhiepiscopul, M. Veliciu pentru popor, Roman Ciorogariu pentru autoritățile politice, dr. Ștefan C. Pop pentru Arhiepiscop.

P. S. Sa mulțumind și clăuaniilor pentru buna primire și nemărginita dragoste, chemat fiind și de alte datorințe, și după ce prin pildele și învățăturile date a pregătit nou popor, pleacă din mijlocul nostru între ovațiile sgomotoase și frenetice ducând cu sine cele mai netrecătoare impresii.

Tineretul sara a aranjat o petrecere animată care a durat până în zori de zi.

O rară convenire colegială.

Luni, seminarul nostru teologic a cuprins sub acoperișul său 17 preoți, cari mai înainte cu 20 de ani au luat asupra lor pentru prima dată jugul greu a lui Cristos.

Venit-au și și-au procurat câteva momente de deosebită bucurie sufletească, ca împreună văzându-se, să schimbe cuvinte de mângâiere, de frățească și colegială întâlnire.

Și întâlnirea a fost dorită îndeosebi și din motivul, că s'au revăzut unii dintre cei mai distinși preoți ai noștri: Cornel Lazar, protopop (Hălmaj), C. Ursuț (Șepreus), I. Ștefanuț (Măndruloc), T. Magier (Saturău), Vichentie Petrovici (Toracul-mic), A. Vesalon. prof. (Arad), V. Pantoș (Vârșand), Ter. Oprean (Cenad), A. Moș (Mișcolț), G. Braja (Arad-Gai), I. Petrilă (Conop), George Morar (Beel), Petru Pinteș (Voivodeni), I. Suciu (Laboșint), A. Iancu (Zarand), I. Iercan (Șiclău) și P. Anna (Tauf).

Dimineața s'a ținut Te-Deum în capela seminarială apoi parastas pentru foștii lor profesori decedați: I. Goldiș, Tescula, Tuducescu, Popovici, pentru colegii: Pinter, M. Dimitrescu, A. Mioc și dr. I. Petran.

S'au întrunit apoi în cursul III. teologic, unde țină prelegere dl prof. dr. I. Suciu. Aici erau de față și iubitele soții ale d-lor C. Lazar, Vichentie Petrovici și fiica sa, Pavel Anna, Terențiu Oprean și văd. Victoria Bacș.

S'a ținut apoi ședință festivă. P. C. Sa R. Ciorogariu, face o comparație între trecut și între prezent și în cuvinte însuflețitoare arată marele progres ce l'am făcut noi. Vorbirea călduroasă a fost primită cu vii aplauze.

Dl protopop C. Lazar face o schițare interesantă, ascultată cu mare atențiune, despre referințele familiare ale colegilor sei și îndeosebi despre roadele binelui mântuitor aduse pe terenul activității pastorale.

Din sinul lor numără un protopop, trei asesori și cinci au fost distinși cu brâne roșii.

A urmat apoi un act înălțător; bătrânii au luat hotărârea ca peste cinci ani să țină jubileul de 25 de ani și cu acest prilej invită pe absolvenții de teologie din ăst-an ca și ei tot pe aceia zi să țină convenire de cinci ani, ca astfel, când bătrânii vor veni cu familiile lor la aceea rară sărbătoare să-i vadă bucurându-se împreună cu ei și pe cei tineri, cari cu deosebită ospitalitate i-au primit să aziste la prelegerile lor.

S'au trimis telegrame de felicitare P. C. Sale V. Mangra, vicar episcopesc, Oradea-mare și P. On. D. dr. I. Trailescu, protopop Chișineu, ca foștilor lor iubiți profesori.

P. C. Sa dl director i-a condus apoi prin curtea seminarului, arătându-le grădinile lucrate cu o deosebită îngrijire de pedagogi și teologi.

A făcut vizită P. C. Sale, mulțumindu-i în numele celor de față părintele Iancu Ștefanuț, pentru părinteasca primire.

Au cercetat pe P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp, unde i-au depus omagii prin rostul călduroaselor cuvinte ale dlui Cornel Lazar. Bunul Arhiepiscop le-a mulțumit de fiiasca iubire și ca un adevărat părinte le-a dat sfaturi înțelepte și creștinești povețe.

La banchetul dat la »Crucea Albă« au luat parte împreună cu damele susnumite. În mijlocul lor aveau pe vecinic verdele român și iubit profesor, R. Ciorogariu. Mai luase parte d-nii I. Costa prof. și Petru E. Papp.

Șirul toastelor l'a început dl Cornel Lazar, care ridică paharul pentru Arhiepiscopul nostru.

P. C. S. Ciorogariu, care zice »voi sunteți cei ce faceți bucuria mea« închină pentru preoțime.

Părintele Petrovici toastază pentru P. C. Sa protosințelul R. Ciorogariu. Părintele Iancu ridică pocalul pentru dame. Părintele Ursuț în un toast călduros și avântat dorește tuturor tărie ca fapte bune săvârșind să poată conveni încă la mulți ani.

A urmat apoi o vie și deamă discuție provocată de către părintele N. Oprean, asupra modului de organizare a preoților. Scoate în relief, necesitatea înființării unei foi pur teologice. La discuție iau parte mai mulți inși.

După acestea minute de adevărată desfătare sufletească ne-am depărtat călduros dorindu-ne ca peste cinci ani de nou să ne putem revedea.

Alegerile comunale din Budweis.

Nici un popor, poate, n'a lucrat așa de consecvent, atât de energic, cu atâta îndărătnicie cumplită, fanatică pentru cucerirea teritoriului său de limbă, pentru curățirea lui de ori ce străini, ca Cehii. Acum vre-o 40—50 de ani teritoriul cehesc al Boemiei semăna, sub raportul național, cu teritoriul românesc al Ungariei. Cehii erau un popor de țărani, de agricultori cari împoporau satele, în vreme ce toate orașele, toată administrația, puterea politică era în mâinile Nemților. Prin faptul acesta Boemia avea un fals lustru nemțesc, întocmai cum Bănatul, Ardealul etc. pentru străini fac impresia unor ținuturi ungurești prin caracterul unguresc al orașelor și administrațiilor publice.

Dar Cehii au înțeles că dacă vor voi să trăiască și să înainteze ca popor, vor trebui să scuture acest jug politic, cultural, social și economic al străinilor. Ei s'au organizat într'un mod admirabil de consecvent, de energic în vederea acestui scop: cucerirea orașelor. Ei și-au creat încetul cu încetul o clasă de mijloc, de meseriași de negustori, de intelectuali, apoi au inundat

toate clasele sociale dela muncitorime, dela proletariat până la cele mai înalte funcțiuni ale statului. Încetul cu încetul rezultatele acestei activități, adevărată activitate națională a unui popor, s'a înființat.

Au fost roadele atât de meritate ale unei munci metodice și stăruitoare. Rind pe rind orașele germane ale Boemiei cehești au fost cucerite de Cehi. Astăzi numai câteva orașe mai rezistă și duc o luptă al cărei sfârșit nu poate fi îndoios.

Astfel ne vine iarăși știrea că un oraș până acum nemțesc a fost cucerit. După o luptă electorală desnădăjduită care a ținut timp de 4 zile, orașul Budweis, oraș bogat cu o industrie înfloritoare, a căzut în mâinile Cehilor. Timp de 4 zile orașul a fost cuprins ca de friguri. Despoierea scrutinului a adus un triumf Cehilor.

Lista germană a primit 1914 față de 2010 voturi cehești. Diferență de 96 voturi.

Mulțimea cehească a izbucnit în delir. Reprezentanții cehi astfel ieșiți din urnă vor lua imediat toate hotărârile și dispozițiile pentru cehizarea caracterului orașului.

Mulțimea a făcut ovațiuni fruntașului Cehilor dr. Zalku. I-s'a făcut o retragere cu torțe. Tre-când pe lângă primărie, mulțimea cehească a izbucnit în strigăte:

»Tu casă frumoasă, de-acuma ești a noastră!«

De peste săptămână.

Serbare rákoczyană »extra« au aranjat »patrioții« aradani Sâmbătă nainte de ameazi. Însăși presa locală maghiară constată unanim că nu a fost nici o însuflețire, public de tot puțin. Nici n'a avut vre-un rost serbarea!

Magnificența Sa canonicul George Telescu a ținut să ia parte la această paradă.

Sârbii din Croația au ținut alaltăeri conferență politică în Zimony. Au fost de față și deputatul dietal Dr. Musitzki, precum și Iasa Tomici, director al »Zastavei«. Avocatul Dr. Babici în vorbirea sa a laudat »era nouă«, care — a zis — asupra Croației numai bine poate aduce. Dr. Musitzki a zis că întărirea Croației este un interes al Ungariei.

— **Incontra Slovacilor.** Patrioții din comitatul Trencin s'au organizat Duminecă în partid constituțional. Intre motivele organizării Nagy Ferencz a pus »primejdia slovacă«, împotriva căreia patrioții în viitor numai așa se vor putea apăra cu efect, dacă se vor întruni într'un singur partid, ceea-ce — a zis — poate că se va și face.

— **Dl dr. Pușcariu,** noul docente din Cernăuț, și-a ținut prelegerea de inaugurare în fața unui public numeros, distins și ales. În onoarea lui tinerimea a aranjat Marți seara convenire socială, unde au participat numeroși inși. S'au ținut toasturi călduroase la adresa dlui dr. Pușcariu.

— **Iarăși asmuțări.** Abia a eșit de sub tipar volumul IV. al »Cărții de aur« și deja foile ungurești, se năpustesc cu o înverșunată ură asupra ei și a autorului, care este T. Păcășeanu. Atrag atențiunea procurorului, zicând, că cartea este de conținut agitatoric și provacă ură contra națiunii maghiare.

Paște murgule!

— **Împăratul Wilhelm** al Germaniei și împărăteasa a sosit Luni în München. La gară făcea gardă de onoare o companie de soldați din regimentul șese. De față era Luidpold prințul regent și alți prinți, ministri și diplomați și alte notabilități. După salutul sărbătorește împăratul a plecat la locuința prințului regent. Salonul împăratului a fost ornat cu tablouri toate referitoare la viața lui Friderich.

— **Investigația contra mandatului deputatului naționalist** dela Zorlențul-mare, dr. St. Petrovici, va avea loc în zilele de 14—20 Noemvrie.

— **Pentru nenorociții din Deda.** M. Sa bunul nostru monarch s'a îndurat prea grațios a dăruî nenorociților din Deda, cărora li-au ars casele, 2000 de coroane. I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Mețeanu a dăruit 300 coroane și a recomandat organelor bisericești să contribuie și ele la alinarea durerilor nenorociților, prin colecte benevole.

Iarăși vacanță. Ni-se telegrafează: Dieta va ține azi o scurtă ședință, în care se vor ceti a treia oară proiectele votate ieri. Dieta va lua apoi din nou *vacanță de o săptămână*, în intervalul căreia comisiunile vor termina cu dezbaterile la 26 a luni curente.

Călătoria ministrului de externe. Aehrenthal Luni seara a călătorit din Petersburg la Berlin, unde a sosit azi (Mercuri). Va ține consiliu cu cancelarul Bülow și cu conzulul Szögyény-Marich, care a plecat din Viena.

Călătoria lui Wekerle la Viena. Ministrul-prezident va pleca în 18 a luni acesteia la Viena și va lua parte la conferința economică a reuniunii din Europa mediterană.

Nenorocirea unui prelat. *Budapesta*, 12 Noembrie. Poliția din Budapesta a descoperit ieri un cadavru între șinele căii ferate în apropiere de Rákospalota în care a putut fi recunoscut preotul militar în rang de major *Szegény József* din Cașovia. Nu se știe este vre-o crimă la mijloc, sinucidere ori nenorocire, căzând poate nefericitul prelat din tren. Poliția a pornit o estinsă cercetare.

Nu va fi urcare de contingent. *Bpesta*, 12 Noembrie. În ședința de ieri a comisiei financiare, ministrul-președinte *Wekerle* a declarat că deocamdată trebuie să abstea de la înființarea artileriei de honvezi, pentru că pentru scopul acesta nu sunt recruți, iar partidele *nu-și dau adesiunea la urcarea contingentului*.

Șiretul șvab ațîță acum apetitele șovinistilor cu tunuri pentru honvezi.

Expoziția din Milano — închisă. *Milano*, 12 Noembrie. Expoziția din Milano s'a închis ieri noapte la orele 12. Peste o sută de mii s'au adunat la acest act festiv, anunțat în miez de noapte prin bubuitul tunurilor. După aceasta publicul cântând imnul regal a părăsit expoziția, iar pavilioanele au fost toate închise.

Revoluția rusească. *Petersburg*, 12 Nov. Țarul a dat un autograf prin care oprește persoanelor militare să facă parte din vre-un partid politic, corporațiune sau agitațiuni contra guvernului. Cine va face transgresiune contra acestui ordin va fi demisionat.

De bani și de buzunare e vorba. *Cluj*, 12 Noembrie. În ședința de azi a districtului bisericii reformate o jumătate zi s'a pierdut cu dezbaterile propunerii de-a se *opri preoțimea și învățătorimea dela ocupații cu venituri laterale*. S'a încins o discuție lungă, în care preotul *Szokoly* luând cuvântul a propus să se ia proiectul dela ordinea zilii și să rămâie toate cum au fost. Adunarea a primit însă cu mare majoritate propunerea. După votare, baronul *Bánffy Dezső*, președintele adunării într'un ton iritat a zis: știe, că nu e corect să faci enunțaiuni din scaunul presidential, dar trebuie să declare că *biserica reformată este în decadentă*, și că nu se miră că alte confesiuni se înmulțesc, pentru că la alte confesiuni este vorba de credință, dar aici nu se *pertractează de altceva decât de bani-bani și de*

buzunar. Din partea sa va considera de o *călcare a disciplinei, dacă cutare preot ori învățător va funcționa pe la bănci și alte întreprinderi de câștig*. *Bánffy* a fost așa de emoționat încât a lăcrimat și a închis adunarea în aplausele publicului.

Va să zică de bani și de buzunare e vorba. Numai în biserica reformată oare?

Dramă familiară îngrozitoare. *Eszék*, 12 Noembrie. O dramă familiară îngrozitoare s'a petrecut ieri noapte aici. *Un major și-a împușcat nevasta, pe urmă și-a tras sieși un glonț*. Cazul face senzației colosale în oraș. Femeea ascultată fiind ca muribundă a putut atâta spune că s'a sinucis, dar mai multe corpus delicti dovedesc tocmai contrarul, că a căzut victima omorului. Se crede că sunt motive de gelozie la mijloc, femeea ar fi avut relații de dragoste pe cari bărbatul le-a descoperit.

Grevă la căile ferate. *Londra*, 12 Noembrie. Vre-o sută de mii impiegați dela căile ferate centrale au ținut ieri meeting în privința grevei. Majoritatea impiegaților s'au pronunțat pentru grevă.

Șovinisti exaltați. În una din ședințele comisiei financiare deputatul *Mérey Lajos* a cerut ca ministrul de comerț să *detragă debitul poștal dela 1—2 ziare* care în cercul său *agită în contra coaliției și maghiarimei*. Totdeodată se deie poruncă direcției postale a întocmi lista celor cari sunt abonați la ziarele naționaliste, ca guvernul să știe cine sunt dușmanii sei și ai țării.

Sághy Gyula, profesor universitar (și încă la facultatea de drept!) a accentuat și el că **într'adevăr față de presa naționalistă e permis a se lua ori ce măsură de răsunare și extraordinară!**

Isekutz Gyözö în propunerea asta vede o flagrantă atacare a libertății presei și a zis că n'ar fi bine a statua astfel de pildă.

Kossuth a respins și el propunerea, zicând că măsuri extraordinare nu ia nici chiar în contra ziarelor slovace.

— **Atentat de bombă contra unui tren.** Din Varșovia se vestește că în gara din Rogor s'a făcut atentat de bombă contra trenului Varșovia-Viena.

Intre răniți sunt 9 suboficieri, un impieगत dela poșta și nenumărați pasageri. După mărturisirea martorilor oculari la sosirea trenului au împușcat pe un jandarm. Bandiții înarmați și cari purtau stindarde roșii au atacat vagonul în care se găsea miliția și a aruncat trei bombe în el.

Dintre 17 soldați nouă au fost răniți, șapte au dispărut, cadavru unuia a fost găsit. Vagonul a ars. Bandiții au atacat apoi poșta. Oficiantul dela poșta s'a opus, dar ei l-au rănit grav.

Au făcut un fel de perchiziție și au furat sume considerabile destinate pentru vama din graniță. Ei au scăpat apoi în pădure. Banda aceasta de răufăcători numără 100 de membrii.

Bandiții au furat 40.000 de ruble bani gata și 25000 hârtii de valoare.

— **Omor sângeros.** Un omor de tot îngrozitor s'a întâmplat ieri în comuna *Jebel*. În birtul lui *Szutler* mai mulți flăcăi români au petrecut. Băutura prea multă i-a făcut prea viteji, trânteau cu scaunele în mese, spârgeau pahare, sticle, în sfârșit s'au apucat de bătaie. Birtașul atunci i-a scos afară și ei au continuat cearta și aici. *Ceringa* a scos cuțitul și l'a implântat în pieptul lui *Mătean*, care în acel minut a dat contrarului seu lovitură de moarte. Ambii au căzut la pământ, *Mătean* a murit la moment, celalalt se luptă cu moartea.

— **Dr. Lueger**, primarul Vienei, după știrile mai noi, a trecut peste orice primejdie, intrând într'o reconvalescență sigură, așa că în scurtă vreme va putea să părăsească odaia.

Atentat contra împăratului Germaniei. *München 13 Nov.* Contra împăratului Germaniei, care a sosit în München, s'a comis atentat. Când împăratul a voit să se sue în trăsura sa, s'a auzit o detunătură de pușcă, ce a produs o panică grozavă în poporul de pe stradă. *Împăratul a pus mâna pe piept*, fața i-se făcuse palidă și a căzut în șezutul trăsurii.

O groază de nedescris domnea în sufletul celor de față, căci fiecare era în convingerea, că împăratul a fost lovit de glonț. Împăratului însă nu i-s'a întâmplat nimic, ci numai a fost amețit de zgomotul mare, ce s'a produs la auzul detunăturii.

Opinia generală e, că s'a comis atentat contra împăratului. Cercurile politice desmint acest svon.

Cu toate acestea în Altona au deținut mai mulți anarhiști și tot așa s'a întâmplat și în alte orașe.

— **Pedeapsă cu moarte.** Cetim în »R. B.« »In Bistrița s'a început sesiunea curții cu jurați Luni în 5 Nov. cu cel mai grav caz, fiind acuzată *Nastasia Manlup* nasc. *Hodea*, femeie de 45 de ani din *Zagra*, că și-a otrăvit bărbatul și a încercat să-și otrăvească pe unicul fecior *Nicolae* și pe soția acestuia. Acuză e, că în 12 Octomvrie 1905, când s'a întors bărbatul *Teodor Manlup* dela *Gherla*, acesta a mâncat curechiu, care fiind gătit cu otravă, numită în sat floare de omac (*aconitum*), după suferințe de câteva ceasuri a murit. Fiind înmormântat nu s'a bănuî nimic până în 27 Februarie 1906, când sara feciorul, care după moartea tatălui său se mutase împreună cu soția în casa părintească la mamă-sa, încă a mâncat curechiu cu nevastă-sa, dar după 10—15 imbușături părăndu-li-se mănecarea amară, s'au lăsat și au eșit afară. Făcându-li-se rău au eșit afară și au bănuî, că mama lor i-a înveninat și pe ei. Văzându-și moartea aproape au grăbit la socrii ca să le spună ce s'a întâmplat și să fie mărturii, ca să vadă de ce moarte au murit. Într'aceea s'a adunat lume și venind și un jandarm le-a dat sare în apă caldă de au vomat, mai târziu către dimineață li-s'a făcut mai bine. Jandarmii făcând perchiziție au găsit între paie pe patul *Nastasier Manlup* un vas cu ceva buruiene suspecte și o scrisoare dela un fecior de 25 de ani, care era soldat în Bistrița. *Nastasia Manlup* a fost deținută. Cadavru lui *Teodor Manlup* a fost exhumat în Martie, iar părți din stomac și din intestine s'au trimis la chimistul legist din Budapesta. Acesta după cercetarea microscopică și analiză chimică a constatat, că în stomacul lui *T. Manlup* s'a aflat părți de *aconitum*, dar veninul de *aconitum* dispăruse, că buruienile aflate în paie sunt din floarea *aconitum*. În resturile de vomare și în urina tinerilor chimistul n'a putut constata nimic. Atât înaintea Curții cu jurați, cât și la cercetare acuzata n'a recunoscut altceva decât, că în amândouă rândurile ea a gătit mănecarea, ca de obicei în casă. Tribunalul a fost constituit din d-nii *Kendeffy*, președinte, *Sill* și *Preinespeger*, judecători votanți, procuror: dl dr. *Al. Pop*, apărător dl dr. *Victor Onișor*. Pertractarea a ținut până la orele 11 seara, fiind de față lume foarte multă. Deși dovezi directe nu au fost, jurații au căștigat convingerea că acuzata e vinovată și în vedictul lor au declarat-o de vinovată pentru asasinat săvârșit asupra bărbatului și încercare de asasinat asupra feciorului și nurorii. Pe baza acestui verdict tribunalul a condamnat pe acuzată la moarte prin ștreang. Apărătorul a anunțat nulitate pentru că vinovăția acuzatei nu e dovedită și pentru că tribunalul nu a aplicat la croirea pedepsei §-ul 92 din codul penal. Retrăgându-se tribunalul să delibereze în chestiunea grațierei, după ascultarea acuzatorului, a cercerat pe apărător înaintea rugare de grațiere la M. Sa, în 30 zile. Cum aflăm, dl dr. *Onișor* a înaintat deja cererea de grațiere, iar în zilele acestea va înainta și motivele de nulitate. — Cazul e discutat cu mult interes în toate părțile. În cercurilor iuriștilor se discută, că tribunalul n'ar fi aplicat corect pedeapsa de moarte în lipsă de dovezi directe.